

KANCELARIA
SENATU

Przewodnik senatora

Kontakty
międzyparlamentarne

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2023

Przewodnik senatora

Kontakty
międzyparlamentarne

KANCELARIA SENATU
WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2023

OPRACOWANIE

Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej

OPRACOWANIE GRAFICZNO-TECHNICZNE

Centrum Informacyjne Senatu

Dział Wydawniczy

SPIS TREŚCI

Kontakty wielostronne	5
Delegacje stałe do zgromadzeń międzyparlamentarnych	5
Współpraca parlamentów Unii Europejskiej.	14
Regionalne kontakty parlamentarne w ramach Unii Europejskiej	21
Kontakty dwustronne	25
Komisja Spraw Unii Europejskiej	27
Instytucje międzynarodowe (uwzględniono organizacje i formaty posiadające wymiar parlamentarny)	36
Załącznik nr 1: <i>Kopenhaskie wytyczne parlamentarne</i>	77
Załącznik nr 2: <i>Wytyczne w sprawie współpracy międzyparlamentarnej w UE</i>	81
Załącznik nr 3: <i>Ustawa z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej</i>	90
Załącznik nr 3a: <i>Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej oraz ustawy o Komitecie do Spraw Europejskich</i>	105

Kontakty wielostronne

Delegacje stałe do zgromadzeń międzyparlamentarnych

delegacja stała – jest wspólna dla Sejmu i Senatu i tworzą ją posłowie i senatorowie wchodzący w skład zgromadzenia międzyparlamentarnego (tj. Zgromadzenia Unii Międzyparlamentarnej, Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnego NATO, Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE, Zgromadzenia Parlamentarnego Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza, a także Konferencji Parlamentarnej Morza Bałtyckiego). Członków delegacji stałych (oraz ich zastępców) wskazują na czas kadencji kluby parlamentarne zgodnie z decyzją Prezydów Sejmu i Senatu o rozdziale tradycyjnie przypadających im miejsc w każdej z tych delegacji. Członkowie delegacji stałych uczestniczą w posiedzeniach organów statutowych odpowiednich zgromadzeń parlamentarnych oraz w innych spotkaniach (konferencjach, seminariach, wizytach studyjnych, obserwacji wyborów) przez nie organizowanych. Mandat członka zgromadzenia międzyparlamentarnego zachowuje ważność do dnia pierwszego posiedzenia Senatu nowej kadencji.

prezydencja – rotacyjne przewodnictwo w wymiarze parlamentarnym organizacji międzynarodowych. Oznacza ono odpowiedzialność za organizację (przygotowanie, bycie gospodarzem oraz prowadzenie obrad) sesji plenarnych danego zgromadzenia oraz spotkań na szczeblu komisyjnym. W I połowie 2025 r. Polska będzie sprawowała prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, co oznacza, że Sejm i Senat będą odpowiedzialne za zorganizowanie spotkań w jej wymiarze parlamentarnym. Natomiast już od 1 lipca 2024 r. do 30 czerwca 2025 r. Sejm i Senat będą sprawować przewodnictwo w wymiarze parlamentarnym Grupy Wyszehradzkiej.

Polska Grupa Unii Międzyparlamentarnej (PGUM) - dysponuje w Zgromadzeniu Unii Międzyparlamentarnej 8 miejscami z prawem głosu, podzielonymi pomiędzy Sejm i Senat w stosunku 6:2. Zgodnie ze Statutem Unii Międzyparlamentarnej członkiem tej organizacji jest cały parlament tworzący Grupę Narodową. W skład Grupy, reaktywowanej na początku każdej kadencji (na podstawie uchwał Sejmu i Senatu), wchodzi wszyscy senatorowie i posłowie. Do składu Zarządu Grupy, który w ostatniej kadencji liczył 11 parlamentarzystów (3 senatorów i 8 posłów), posłowie i senatorowie są zgłaszani przez swoje kluby parlamentarne. Zarząd wybiera spośród swoich członków Prezydium Grupy (które w ostatniej kadencji składało się z 1 senatora i 6 posłów) i określa skład delegacji PGUM na sesje Zgromadzenia. *Języki oficjalne:* angielski i francuski. *Języki robocze:* arabski i hiszpański.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy – organu doradczego składającego się z reprezentantów parlamentów wszystkich 46 państw członkowskich, liczącego obecnie 612 członków (przedstawicieli i zastępców przedstawicieli). Reprezentacja poszczególnych państw członkowskich zależy od liczby mieszkańców i liczy od 2 do 18 mandatów. Polska delegacja składa się z 12 przedstawicieli oraz ich 12 zastępców, tj. 3

senatorów i 3 ich zastępców oraz 9 posłów i 9 ich zastępców. Skład Zgromadzenia (ZPRE) jest odnawiany co roku w styczniu. W ciągu roku Zgromadzenie spotyka się na 4 sesjach plenarnych, które odbywają się w Strasburgu. *Języki oficjalne*: francuski i angielski. *Obrady plenarne tłumaczone są także na języki*: niemiecki, włoski, hiszpański i turecki.

Spotkania przewodniczących parlamentów państw członkowskich Rady Europy (Europejska Konferencja Przewodniczących Parlamentów) – odbywają się co dwa lata na przemian w państwie członkowskim Rady Europy i w jej siedzibie w Strasburgu. Pierwsze spotkanie odbyło się w Rzymie w 1975 r. Ostatnie spotkania miały miejsce w Atenach w roku 2021 oraz 27-29 września 2023 r. w Dublinie.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego NATO – Zgromadzenie Parlamentarne NATO (ZP NATO) zostało powołane do życia w 1955 r. i liczy obecnie 274 parlamentarzystów z 31 państw członkowskich. W pracach uczestniczą także przedstawiciele parlamentów 10 państw stowarzyszonych. Rocznie odbywają się dwie sesje ZP NATO. Gospodarzami są zgłaszające się parlamenty państw członkowskich i stowarzyszonych. Polska delegacja składa się z 12 członków oraz ich 12 zastępców, tj. 3 senatorów i 3 ich zastępców oraz 9 posłów i 9 ich zastępców. W ciągu roku odbywają się dwie 4–5 - dniowe sesje ogólne (z reguły w maju i listopadzie) oraz po 2–3 posiedzenia komisji: Komisji Politycznej, Komisji Obrony i Bezpieczeństwa, Komisji Ekonomicznej i Bezpieczeństwa, Komisji ds. Obywatelskiego Wymiaru Bezpieczeństwa, Komisji Nauki i Techniki oraz Grupy Śródziemnomorskiej. W każdej komisji polska delegacja ma 2 członków, a w Komisji Obrony i Bezpieczeństwa – 3. Członkowie delegacji mogą ponadto uczestniczyć w seminariach, wizytach, obserwacji wyborów organizowanych przez ZP NATO itd. (w ciągu roku odbywa się 5–6 takich wydarzeń). *Języki oficjalne*: angielski i francuski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – Zgromadzenie (ZP OBWE) zostało powołane w 1991 r., pierwsza, inauguracyjna sesja odbyła się w 1992 r. w Budapeszcie. Obecnie Zgromadzenie liczy 323 członków – parlamentarzystów wyznaczanych przez parlamenty narodowe, reprezentujących 57 państw sygnatariuszy Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE). Polska delegacja składa się z 8 członków oraz ich 8 zastępców, tj. 2 senatorów i ich 2 zastępców oraz 6 posłów i ich 6 zastępców. Zgodnie z Regulaminem, Zgromadzenie spotyka się trzy razy w roku: na dorocznej sesji oraz na spotkaniach: jesiennym i zimowym. Doroczna sesja (najistotniejsze spotkanie Zgromadzenia) organizowana jest zawsze w pierwszej połowie lipca. Podczas sesji odbywają się m.in. posiedzenia trzech komisji generalnych, Komisji Stałej i Rozszerzonego Prezydium, które tworzą przewodniczący, 9 wiceprzewodniczących oraz skarbnik. Sejm i Senat były gospodarzem dorocznej sesji w 1997 r. oraz w listopadzie 2022 r. Bycie gospodarzem sesji dorocznej Zgromadzenia nie jest jednak związane ze sprawowaniem przewodnictwa w OBWE. Ostatnia sesja doroczna odbyła się w dniach 30 czerwca – 4 lipca 2023 r. w Vancouver. Jedną z istotnych form działania ZP OBWE jest udział jego członków w międzynarodowych misjach obserwacji wyborów (w tym zakresie współpracuje z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka). Sekretariat Zgromadzenia mieści się w Kopenhadze. *Języki oficjalne:* angielski, francuski, rosyjski, niemiecki, włoski i hiszpański.

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Inicjatywy Środkoeuropejskiej – działa od 1991 r. Zgromadzenie (ZP IŚE) spotyka się corocznie, jesienią, na sesji plenarnej, której organizatorem jest parlament kraju sprawującego w danym roku przewodnictwo w Inicjatywie Środkoeuropejskiej. Uczestniczy w nim do kilkudziesięciu parlamentarzystów z 17 krajów członkowskich. Wiosną odbywa się spotkanie Komitetu Parlamentarnego, w którym uczestniczy po 2 parlamenta-

rzystów z każdego kraju. Ponadto regulamin ZP IŚE przewiduje coroczne spotkania trzech komisji ogólnych – ds. politycznych i wewnętrznych, gospodarczych oraz kultury, a także – w razie potrzeby – Komitetu Stałego. W praktyce jednak spotkania komisji odbywają się nieregularnie. Od czasu pandemii IŚE nie przejawia aktywności wymiarze parlamentarnym. Polska delegacja do ZP IŚE liczy 7 przedstawicieli i taką samą liczbę ich zastępców (po 5 posłów i 2 senatorów). *Język roboczy*: angielski.

Delegacja Sejmu i Senatu na Konferencję Parlamentarną Morza Bałtyckiego (*Baltic Sea Parliamentary Conference – BSPC*) – składa się z 4 posłów i 1 senatora oraz (tylko w razie niemożliwości uczestnictwa) ich zastępców. Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego (KPMB) działa od 1991 r.

Obecnie w skład KPMB wchodzi przedstawiciele 10 państw narodowych: Danii, Estonii, Finlandii, Islandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski i Szwecji; 7 państw regionalnych: Bremy, Grenlandii, Hamburga, Meklemburgii - Pomorza Przedniego, Szlezewiku-Holsztyna, Wysp Alandzkich i Wysp Owczych; 5 organizacji parlamentarnych: Zgromadzenia Bałtyckiego, Parlamentu Europejskiego, Rady Nordyckiej, Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnej Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

KPMB spotyka się raz do roku na przełomie sierpnia i września na obradach plenarnych w miejscu zaproponowanym przez któryś z państw członkowskich. Pomiędzy konferencjami plenarnymi najwyższym organem decyzyjnym jest Komisja Stała. Prace organizacji wspierają Grupy Robocze oraz Sekretariat.

Język roboczy: angielski (*bez tłumaczeń na języki narodowe*).

Delegacja Sejmu i Senatu do Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza – składa się z 2 posłów i 1 senatora. Zgromadzenie Parlamentarne Unii dla Śródziemnomorza (ZP UdŚ) stanowi wymiar parlamen-

tarny współpracy Unii Europejskiej z jej partnerami śródziemnomorskimi w ramach tzw. Procesu Barcelońskiego. W skład Zgromadzenia wchodzi członkowie parlamentów narodowych państw członkowskich Unii Europejskiej (po 3 przedstawicieli), Parlamentu Europejskiego (49 przedstawicieli), parlamentów partnerskich państw założycielskich z basenu Morza Śródziemnego - Algierii, Egiptu, Izraela, Jordanii, Libanu, Maroka, Tunezji, Turcji, Syrii, Autonomii Palestyńskiej (po 13 przedstawicieli) oraz Mauretanii (10 przedstawicieli). Po 2 przedstawicieli mogą delegować parlamenty europejskich państw partnerskich Procesu Barcelońskiego z obszaru basenu Morza Śródziemnego (Albanii, Bośni i Hercegowiny, Monako i Czarnogóry). ZP UdŚ zazwyczaj zbiera się raz w roku. Ostatnia sesja odbyła się w Brukseli w grudniu 2021 r. W ZP UdŚ parlamentarzyści działają na forum pięciu komisji: Komisji Politycznej, Komisji ds. Gospodarczej, Spraw Finansowych, Spraw Społecznych i Edukacji, Komisji ds. Poprawy Standardów Życia, Współpracy Społeczeństw i Kultury, Komisji ds. Praw Kobiet w Państwach Eurośródziemnomorskich oraz Komisji Energii, Środowiska i Wody. W razie potrzeby ZP UdŚ powołuje komisje *ad hoc*. Językami oficjalnymi są wszystkie języki UE oraz arabski, hebrajski i turecki. Dokumenty przyjmowane przez Zgromadzenie są tłumaczone na wszystkie wymienione języki. W praktyce obrady są tłumaczone na angielski, francuski i arabski. Od 2013 r. zwoływane są szczyty przewodniczących parlamentów państw należących do Unii dla Śródziemnomorza. Ostatni odbył się w grudniu 2021 r. w Brukseli.

Równoległe do Zgromadzenia Parlamentarnej Unii dla Śródziemnomorza od 2005 r. funkcjonuje inne zgromadzenie o podobnej nazwie – Zgromadzenie Parlamentarne Śródziemnomorza, skupiające głównie państwa położone u wybrzeży Morza Śródziemnego. Ani Sejm RP, ani Senat RP nie są członkami tego zgromadzenia.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Litewsko-Ukraińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – w skład tego trójstronnego Zgromadzenia wchodzi po 12 parlamentarzystów z Sejmu i Senatu, Sejmu Republiki Litewskiej oraz Rady Najwyższej Ukrainy. Posiedzenie inauguracyjne odbyło się 16 czerwca 2008 r. w Kijowie. Przewodniczącym narodowej delegacji każdego kraju jest przewodniczący jego parlamentu, a jego zastępcą – przewodniczący komisji spraw zagranicznych danego parlamentu. Polska Delegacja składa się z 8 posłów i 4 senatorów. Członkowie Zgromadzenia pracują w komisjach: Komisji ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej Ukrainy; Komisji ds. rozwoju współpracy handlowo-gospodarczej, regionalnej, lokalnej i transgranicznej; Komisji ds. współpracy społecznej i kulturalnej; Komisji ds. współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Sesje plenarne odbywają się raz w roku kolejno w każdym z krajów członkowskich. Zgromadzenie odbyło dotychczas dwanaście posiedzeń oraz dwa nadzwyczajne posiedzenia prezydium (w 2011 r. w Strasburgu i w 2014 r. w Kijowie). *Języki oficjalne:* polski, litewski i ukraiński. *Języki robocze:* angielski.

W formacie Polska, Litwa Ukraina funkcjonuje powołany w lipcu 2020 roku regionalny sojusz **Trójkąt Lubelski**. Spotkania Trójkąta organizowane są na szczeblu głów państw, na szczeblu szefów rządów i na szczeblu ministerialnym.

Stowarzyszenie Senatów Europy (SSE) (*ang. Association of European Senates, fr. l'Association des Sénats d'Europe*) – zrzesza drugie izby parlamentów 16 państw europejskich. Celem Stowarzyszenia Senatów Europy jest rozwój i umacnianie wzajemnych stosunków między państwami członkowskimi, promowanie idei dwuizbowości w ramach demokracji parlamentarnej, a także wzmacnianie tożsamości oraz świadomości europejskiej. Spotkania na szczeblu przewodniczących izb wyższych odbywają się od 2000 r. przynajmniej raz w roku. Miejsce kolejnego spotkania jest ustalane każdorazowo przez uczestników. Do dnia

dzisiejszego odbyło się 20 regularnych spotkań Stowarzyszenia oraz 3 spotkania nadzwyczajne. Senat RP był gospodarzem VI Spotkania w roku 2004 oraz Nadzwyczajnego Spotkania w październiku 2009 r. w Gdańsku. W 2014 r. spotkanie SSE w Petersburgu nie odbyło się. W XVI spotkaniu w Hadze w 2015 r. uczestniczył jako obserwator przewodniczący Senatowi Irlandii. Od 2018 roku Irlandia została członkiem Stowarzyszenia. Do udziału w ostatnim, XX spotkaniu Stowarzyszenia Senatów Europy, które odbyło się w Paryżu w czerwcu 2019 r., zostali zaproszeni jako goście specjalni przewodniczący senatów państw afrykańskich. Zaplanowane na 2020 r. oraz ponownie na 2021 r. w Bośni i Hercegowinie XXI spotkanie Stowarzyszenia nie odbyło się. *Języki robocze*: angielski i francuski.

Zgromadzenie Parlamentarne Frankofonii (*Assemblée parlementaire de la Francophonie* – APF) powstało w Luksemburgu w 1967 r. Jest ono organizacją międzyparlamentarną, której działalność koncentruje się na popieraniu inicjatyw upowszechniających znajomość języka francuskiego na świecie, sprzyja umacnianiu instytucji demokratycznych, państwa prawa i praw jednostki. Jednocześnie APF pomaga w doskonaleniu działalności parlamentów, głównie w krajach afrykańskich, organizując m.in. szkolenia dla deputowanych i urzędników oraz wyposażając biblioteki.

Parlamentarzyści w krajach, gdzie język francuski jest językiem oficjalnym lub często używanym, działają w sekcjach narodowych. W państwach federalnych lub w państwach, gdzie regionalne parlamenty dysponują kompetencjami legislacyjnymi, sekcje APF mogą powstawać we wszystkich izbach (parlamentach) regionalnych lub krajowych. W innych krajach parlamentarzyści używający języka francuskiego w swojej działalności międzynarodowej mogą tworzyć sekcje stowarzyszone APF lub uzyskiwać indywidualnie status członka stowarzyszonego APF lub status obserwatora. Region Europy APF liczy

32 sekcje, w tym: 12 sekcji członkowskich, 11 stowarzyszonych (w tym Polska), oraz 9 obserwatorów. Polska sekcja uzyskała status sekcji stowarzyszonej podczas XVIII Zgromadzenia Ogólnego APF (AIPLF) we wrześniu 1991 r. w Ottawie.

Delegacje wszystkich sekcji APF spotykają się na dorocznej sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Frankofonii (najczęściej w lipcu), która podsumowuje działalność APF w danym roku, przyjmuje sprawozdania i wyznacza kierunki działań oraz budżet na rok następny. Pomiędzy tymi sesjami APF działa w ramach tzw. Regionów (Europa, Ameryka, Afryka, Azja i Pacyfik). Sekcje należące do poszczególnych regionów spotykają się na zgromadzeniach regionalnych, raz do roku, najczęściej jesienią. Wiosną odbywa się zazwyczaj spotkanie przewodniczących sekcji, przygotowujące jesienne Zgromadzenie Regionu. Poza tym w ramach APF funkcjonują komisje: spraw parlamentarnych, współpracy i rozwoju, edukacji, komunikacji i spraw kulturalnych oraz polityczna. Odbywają one posiedzenia wg indywidualnie ustalanych grafików. Oprócz tego w ramach APF funkcjonują wyspecjalizowane formy współpracy zwane Sieciami (*Réseau*): Sieć Parlamentarzystek, Sieć Młodych Parlamentarzystów oraz Sieć Parlamentarzystów ds. walki z HIV, gruźlicą i malarią.

Na czele APF stoi Przewodniczący wybierany przez Zgromadzenie na dwuletnią kadencję. Obecnie (do 2024) funkcję tę pełni Francis Drouin z Kanady. Siedzibą Sekretariatu Generalnego APF jest Paryż.

Polska trzykrotnie była gospodarzem spotkań APF - Konferencji Przewodniczących Regionu Europy – w Warszawie (2004) i Poznaniu (2010), oraz Zgromadzenia Regionu Europy w Warszawie (2014).

Liczba parlamentarzystów, którzy mogą należeć do danej sekcji, nie jest ściśle określona. Nie określa się też wielkości delegacji, które dana sekcja wysyła na spotkania APF. Zdarza się jednak, że ograniczenia w tym zakresie są formułowane przez

kraj goszczący, przy okazji wysyłania zaproszeń. Ze względu na charakter organizacji przyjmuje się, że członkami sekcji są parlamentarzyści posługujący się językiem francuskim. Język ten jest bowiem jedynym językiem oficjalnym i roboczym APF.

Współpraca parlamentów Unii Europejskiej

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (KPPUE) – jest forum międzyparlamentarnej współpracy najwyższego szczebla, w której uczestniczą przewodniczący parlamentów (izb parlamentarnych) narodowych państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego. W charakterze obserwatorów uczestniczą przewodniczący parlamentów krajów kandydujących. Spotkania odbywają się regularnie od 1975 r., a od 1999 r. - raz do roku w stolicach państw członkowskich. Konferencja Przewodniczących ponosi odpowiedzialność za nadzór i koordynację działalności międzyparlamentarnej w ramach UE. Szczególna odpowiedzialność w zakresie koordynacji spoczywa na parlamencie będącym gospodarzem mającej się odbyć najbliższej Konferencji. Jest to parlament kraju sprawującego w poprzednim roku kalendarzowym jesienią prezydencję w Radzie UE.

Spotkanie sekretarzy generalnych parlamentów Unii Europejskiej – ma charakter wspierający w odniesieniu do KPPUE. Sekretarze generalni spotykają się raz do roku pod przewodnictwem sekretarza generalnego parlamentu, który sprawuje prezydencję w KPPUE, w celu przedstawienia propozycji jej agendy i omówienia programu. Rola spotkań sekretarzy generalnych jest uregulowana w art. 8 Zasad Podstawowych Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej.

Wytyczne Haskie – przyjęte przez Konferencję Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej 3 lipca 2004 r. w Hadze. Jest to generalna deklaracja określająca zasady, cele, ramy i dziedziny współpracy parlamentarnej w Unii Europejskiej. W wytycznych stwierdza się poszanowanie autonomii parlamentów, które same decydują o stopniu swojego zaangażowania we współpracę międzyparlamentarną. Uwzględniając zasadę, zgodnie z którą parlamenty narodowe i Parlament Europejski są jednakowo traktowane i wypełniają komplementarne role w strukturze UE, głównym celem współpracy międzyparlamentarnej w Unii Europejskiej jest dostarczanie informacji i wzmacnianie kontroli parlamentarnej we wszystkich dziedzinach należących do kompetencji UE oraz zapewnienie efektywnego wykonania kompetencji parlamentarnych w sprawach UE, w szczególności w zakresie kontrolowania przez parlamenty narodowe stosowania zasady pomocniczości. Porozumiewanie się w sprawach projektów legislacyjnych, co do których pojawia się przypuszczenie, że naruszają zasadę pomocniczości, umożliwiła parlamentom narodowym elektroniczna platforma IPEX (zob. IPEX). Wytyczne Haskie, nowelizowane kolejno w 2008, 2010, 2020 i 2021 r. (zob. załącznik nr 2) podczas KPPUE kolejno w Lizbonie, Sztokholmie, Helsinkach i Berlinie, przewidują ponadto rozwijanie wymiany informacji i dokumentów na wszystkich poziomach pomiędzy różnymi komisjami i służbami oraz organizowanie konferencji i innych form regularnej i doraźnej współpracy między przewodniczącymi parlamentów, komisjami sektorowymi lub w ramach COSAC. Każdego roku Konferencja Przewodniczących Parlamentów może wskazywać priorytetowe dziedziny polityczne współpracy międzyparlamentarnej.

COSAC - Konferencja Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej – (*Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs of Parliaments of the European Union*) – forum współpracy komisji ds. europejskich parlamentów naro-

dowych państw członkowskich UE i Parlamentu Europejskiego. COSAC wspiera wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim. Zgodnie z Traktatem z Lizbony COSAC może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozważenie Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej. Uwagi COSAC nie są wiążące dla parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowisk. Spotkania plenarne COSAC odbywają się dwa razy w roku w stolicy państwa sprawującego prezydencję w UE. Zgodnie z regulaminem COSAC, w skład polskiej delegacji wchodzi 6 parlamentarzystów – 4 posłów i 2 senatorów. Posiedzenia COSAC tłumaczone są symultanicznie na języki urzędowe Unii Europejskiej. Dokumenty Konferencji przekazywane są w języku angielskim lub francuskim. Konferencja posiada stały sekretariat mieszczący się w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli. Oprócz spotkań plenarnych odbywają się także spotkania przewodniczących komisji ds. UE (tzw. mały COSAC). Wówczas obrady są tłumaczone symultanicznie tylko na język angielski i francuski.

Konferencja Międzyparlamentarna do spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB) oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) – jest forum służącym wymianie informacji i parlamentarnej kontroli w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Konferencja została powołana na spotkaniach Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej w dniach 3–5 kwietnia 2011 r. w Brukseli oraz w dniach 20–12 kwietnia 2012 r. w Warszawie. Zgodnie z konkluzjami przyjętymi przez KPPUE w Warszawie, Konferencja ta zastępuje dotychczasowe spotkania przewodniczących komisji spraw zagranicznych (*Conference of Foreign Affairs Committee Chairs* – COFACC) oraz komisji obrony (*Conference of Defence Affairs Committee Chairs* – CODACC) parlamentów państw członkowskich UE. Każdy parlament narodowy, w tym dwuizbowy, deleguje do Konferencji 6

przedstawicieli, natomiast Parlament Europejski – 16 przedstawicieli. Delegacja Sejmu i Senatu na Konferencję jest delegacją „wielką”, tj. taką, w której skład wchodzi z urzędu przewodniczący komisji (w tym wypadku Spraw Zagranicznych, Obrony Narodowej oraz ds. Unii Europejskiej) Sejmu i Senatu lub, w wyjątkowych wypadkach, inni członkowie komisji przez nich wskazani. Konferencja zbiera się raz na pół roku w kraju sprawującym prezydencję w Radzie UE lub w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli. Stałym punktem porządku obrad Konferencji jest wystąpienie Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Pierwsze spotkanie Konferencji odbyło się w dniach 9 – 10 września 2012 r. w Pafos na Cyprze. Ostatnie spotkanie odbyło się w dniach 1-2 października 2023 r. w Madrycie.

Semestr Europejski/Europejski Tydzień Parlamentarny - jest pokłosiem porozumienia międzyrządowego - „Traktat o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczo Walutowej” („Pakt Fiskalny”) oraz działań na rzecz wzmocnienia ram prawnych zarządzania gospodarczego UE, będącego reakcją na kryzysy gospodarcze i finansowe z 2008 roku.

Z inicjatywy Komisji ds. Gospodarczych i Monetarnych (ECON), Komisji ds. Zatrudnienia i Spraw Społecznych (EMPL) oraz Komisji Budżetowej (BUDG) Parlamentu Europejskiego oraz przy wsparciu Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, Parlament Europejski zorganizował pierwsze międzyparlamentarne wydarzenie dotyczące europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w lutym 2012 r. W styczniu 2013 r. posiedzenie to zostało przemianowane na Europejski Tydzień Parlamentarny (EPW) i stało się stałym punktem w kalendarzu spotkań międzyparlamentarnych.

Podczas Europejskiego Tygodnia Parlamentarnego członkowie parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego biorą udział w spotkaniach poświęconych kwestiom gospodarczym,

budżetowym i społecznym. Europejski Tydzień Parlamentarny jest skoordynowany z cyklem semestru europejskiego. Obrady odbywają się siedzibie PE w Brukseli w styczniu lub lutym, po przedstawieniu przez Komisję Europejską rocznej analizy wzrostu gospodarczego.

Od 2014 roku w ramach Europejskiego Tygodnia Parlamentarnego, oprócz spotkań Semestru Europejskiego, odbywa się Międzyparlamentarna Konferencja ds. Stabilności, Koordynacji Gospodarczej i Zarządzania w Unii Europejskiej (IPC SECG). Porządek tej Konferencji, początkowo odrębny, został następnie powiązany z porządkiem Semestru Europejskiego: dokument ten publikowany jest na łamach posiedzeń IPC SECG z dopiskiem „Europejski Tydzień Parlamentarny”.

IPC SECG zapewnia ramy debaty i wymiany informacji oraz najlepszych praktyk we wdrażaniu postanowień Traktatu w celu wzmocnienia współpracy między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim oraz przyczynia się do zapewnienia demokratycznej rozliczalności w obszarze zarządzania gospodarczego i polityki budżetowej w UE, zwłaszcza w UGW, z uwzględnieniem wymiaru społecznego i bez uszczerbku dla kompetencji parlamentów UE.

Grupa ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej Europolu (GWKP) (*Joint Parliamentary Scrutiny Group (JPSG) on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol)*) – stanowi realizację art. 51 rozporządzenia (UE) nr 2016/794 w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol) oraz art. 88 TFUE. Spotkania GWKP są organizowane dwa razy w roku wspólnie przez Parlament Europejski oraz parlament państwa sprawującego prezydencję; odbywają się na zmianę w Brukseli (jesienią) i państwie prezydencji (wiosną). Inauguracyjne spotkanie odbyło się w październiku 2017 r. w Brukseli. Podczas spotkań, Senat RP jest reprezentowany przez dwóch przedstawicieli – jednym z Komi-

sji Praw Człowieka Praworządności i Petycji i jednym z Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej.

Podstawowym celem spotkań jest zapoznanie członków PE oraz parlamentów narodowych z działalnością Europolu w poprzednim półroczu. Zwyczajowo w programie znajduje się prezentacja przedstawiona przez dyrektora wykonawczego Europol oraz członka zarządu Europolu. Przedstawiciel GWKP bierze udział w pracach Zarządu Europolu. Zgodnie z decyzją GWKP jest to przedstawiciel państwa sprawującego w danym półroczu prezydencję.

Międzyparlamentarne Spotkanie Komisji w sprawie wspólnej oceny działalności Eurojustu przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe (MSK ws. Eurojustu) – zostało utworzone na mocy art. 67 Regulaminu Eurojustu, zgodnie z art. 85 TFUE. Raz do roku przewodniczący Eurojustu występuje przed Międzyparlamentarnym Spotkaniem Komisji, aby omówić dotychczasowe działania Eurojustu oraz przedstawić roczny raport lub inne kluczowe dokumenty Eurojustu. Spotkania odbywają się jesienią w Brukseli.

Grupa ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej nad Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej – Parlament Europejski i Rada przyjęły rozporządzenie w sprawie Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej w dniu 13 listopada 2019. W art. 112 tego rozporządzenia przewidziano, że Parlament Europejski i parlamenty narodowe mogą współpracować w ramach postanowień art. 9 Protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej załączonego do TUE i TFUE.

Międzyparlamentarne spotkania komisji (*Interparliamentary Committee Meetings*) – organizowane są z inicjatywy komisji parlamentarnych Parlamentu Europejskiego, któ-

rych przewodniczący zapraszają do uczestnictwa w tych posiedzeniach parlamentarzystów z państw członkowskich UE i państw kandydujących. Posiedzenia należące do tej kategorii są organizowane na wyłączną odpowiedzialność Parlamentu Europejskiego i jego komisji. Obrady prowadzone są przez przewodniczącego odpowiedniej komisji Parlamentu Europejskiego, w której zakresie znajduje się aktualnie omawiany temat. W każdym półroczu w Parlamencie Europejskim komisje odbywają około dziesięciu tego rodzaju otwartych posiedzeń, poświęconych głównie tym zagadnieniom z obszarów polityk unijnych, w których UE ma kompetencje ustawodawcze w ramach procedury współdecydowania. Celem tych spotkań jest propagowanie wymiany poglądów między parlamentarzystami europejskimi i krajowymi w celu konsultowania i propagowania decyzji legislacyjnych Parlamentu Europejskiego. Tematyka tych spotkań jest zróżnicowana i zależna od aktualnych prac legislacyjnych w Unii Europejskiej. Podczas obrad komisji Parlamentu Europejskiego zapewnione jest tłumaczenie we wszystkich językach oficjalnych Unii Europejskiej.

Spotkania komisji branżowych parlamentów państw członkowskich UE – organizowane są z inicjatywy komisji branżowych parlamentu kraju sprawującego prezydencję z udziałem przedstawicieli Parlamentu Europejskiego i krajów kandydujących. Spotkania te tworzą przestrzeń współpracy horyzontalnej parlamentarzystów w ramach systemu Unii Europejskiej. Pierwowzorem i inspiracją dla tej formuły współpracy jest konferencja COSAC. Tematyka spotkań odpowiada priorytetom danej prezydencji. Obrady prowadzone są przez przewodniczącego (lub przewodniczących w przypadku parlamentów dwuizbowych) odpowiedniej komisji w parlamencie narodowym, w której zakresie znajduje się aktualnie omawiany temat. Obrady prowadzone są w j. angielskim, francuskim i w języku gospodarzy, co jednak nie wyklucza możliwości

zapewnienia, w porozumieniu z gospodarzami, tłumaczenia na język ojczysty przez te parlamenty, które najwcześniej zgłoszą taką potrzebę.

Inne spotkania międzyparlamentarne w UE

Parlament państwa członkowskiego, które sprawuje rotacyjną prezydencję Rady UE, oraz Parlament Europejski mogą organizować spotkania lub konferencje międzyparlamentarne na tematy stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania. Mogą one przyjmować rozmaite formaty, takie jak wspólne spotkania parlamentarne, wspólne spotkania komisji czy międzyparlamentarne spotkania komisji, organizowane przez Parlament Europejski. W ciągu ostatniego dziesięciolecia można obserwować tendencję zanikania dwóch pierwszych rodzajów spotkań organizowanych wspólnie przez parlamenty narodowe sprawujące prezydencję i Parlament Europejski na rzecz międzyparlamentarnych spotkań komisji organizowanych wyłącznie z inicjatywy Parlamentu Europejskiego. Organizując te spotkania, organ zwołujący dba o ich skoordynowanie z kalendarzem stałych spotkań międzyparlamentarnych, tak aby uniknąć nakładania się i powielania działań.

Regionalne kontakty parlamentarne w ramach Unii Europejskiej

Wymiar parlamentarny Grupy Wyszehradzkiej (V4: Polska, Czechy Słowacja i Węgry)

Grupa Wyszehradzka nie jest organizacją, a jedynie forum, na którym odbywa się współpraca czterech państw regionu Europy Środkowej i Wschodniej. W ramach jego wymiaru parlamentarnego odbywają się spotkania przewodniczących parlamentów (oficjalne oraz robocze), ich komisji stałych, jak też

urzędników lub ekspertów parlamentarnych. Są one inicjowane, względnie organizowane rotacyjnie przez kolejne prezydencje trwające od 1 lipca danego roku do 30 czerwca roku następnego. Zaproponowane przez Węgry w czerwcu 2016 r. – z poparciem Polski – powołanie do życia Zgromadzenia Parlamentarnego V4 zmaterializowało się 2 marca 2018 r. w Budapeszcie, przybierając formę wspólnej konferencji przewodniczących parlamentów i delegacji komisji stałych. Format ten nie był kontynuowany.

Od 1 lipca 2023 r. do 30 czerwca 2024 r. prezydencję w Grupie sprawują Czechy. Dnia 1 lipca 2024 r. prezydencję obejmie Polska. Językiem oficjalnym w ramach wyszehradzkiego wymiaru parlamentarnego jest angielski, natomiast językami roboczymi w obszarze politycznym są: czeski, polski, słowacki i węgierski.

Spotkania przewodniczących parlamentów państw V4

Od 2003 r. odbyło się osiemnaście spotkań. Ostatnie miało miejsce 23 września 2021 r. w Wyszehradzie.

Spotkania komisji stałych parlamentów państw V4

Spotkania komisji ds. zagranicznych państw V4

W latach 1998–2004 wyszehradzkie spotkania przewodniczących parlamentarnych Komisji Spraw Zagranicznych nabrały regularności. Wznowione zostały po dziesięcioletniej przerwie w styczniu 2014 r. Ostatnie spotkanie odbyło się w lutym 2023 r. w Bratysławie.

Spotkania komisji obrony parlamentów państw V4

W X kadencji spotkania odbyły się 7-9 stycznia 2020 r. w Pradze i 4-5 grudnia 2022 r. w Bratysławie.

Spotkania komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów państw V4

Zostały zainicjowane w styczniu 2005 r. w Zakopanem. Od tego czasu odbywają się dwa razy w roku kolejno w krajach członkowskich. Spotkania te nie są związane z prezydencjami V4 ani

kalendarzowo, ani programowo. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych, wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszanymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. W spotkaniach uczestniczą 6-osobowe delegacje (4 posłów i 2 senatorów). Na ich zakończenie przyjmowane są podsumowujące konkluzje. Ostatnie spotkanie odbyło się w kwietniu 2023 r. w Budapeszcie. *Języki robocze*: polski, czeski, słowacki i węgierski.

Spotkania urzędników i ekspertów parlamentarnych z państw V4

W lipcu 2009 r. zainicjowana została współpraca bibliotek i biur badawczych parlamentów krajów V4. Delegacje tych instytucji spotykają się co roku, według własnego kalendarza rotacji. Ostatnie spotkanie odbyło się w Warszawie 26–27 września 2019 r. W czerwcu 2018 r. w Budapeszcie odbyło się spotkanie urzędników odpowiedzialnych za koordynację wyszehradzkiej współpracy parlamentarnej, w trakcie którego przedstawiono koncepcję funkcjonowania eksperckiej, wyszehradzkiej grupy szybkiego reagowania na przypadki łamania zasady subsydiarności (V4 RRG). Decyzję o powołaniu takiej grupy podjęto na roboczym spotkaniu przewodniczących parlamentów 1 grudnia 2017 r. w Budapeszcie. Spotkanie organizacyjne grupy odbyło się w maju 2019 r. w Brukseli w Parlamencie Europejskim. W ramach wymiaru parlamentarnego prezydencji węgierskiej w lutym 2018 r. odbyły się także warsztaty ekspertów parlamentarnych na temat *Przyszłość Unii Europejskiej – wartości*. W formacie V4 zainicjowano również wymianę krótkoterminowych staży urzędników parlamentarnych.

Spotkania przewodniczących komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów Polski, Litwy, Łotwy i Estonii – odbywają się dwa razy w roku kolejno w krajach członkowskich. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych,

wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszającymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. Ostatnie spotkanie odbyło się w dniach 23–24 kwietnia 2023 r. w Rydze (Łotwa). *Język roboczy*: angielski.

Spotkania komisji ds. Unii Europejskiej parlamentów Polski, Francji i Niemiec (Trójkąt Weimarski) – w założeniu odbywają się dwa razy w roku, kolejno w krajach członkowskich. Celem spotkań jest konsultacja w bieżących sprawach politycznych, wymiana doświadczeń w zakresie współpracy z rządem w stanowieniu prawa unijnego, dialog z zapraszającymi gośćmi oraz uzgadnianie stanowisk przed posiedzeniami COSAC. W spotkaniach uczestniczą 8-osobowe delegacje (6 posłów i 2 senatorów). Ostatnie spotkanie zorganizowane zostało przez stronę francuską w dniu 17 czerwca 2021 r. w formie wideokonferencji. *Języki robocze*: polski, francuski i niemiecki.

Inne spotkania formacie **Trójkąta Weimarskiego** - przy okazji wielostronnych konferencji i spotkań na szczeblu przewodniczących parlamentów odbywały się spotkania przewodniczących izb wyższych Polski, Francji i Niemiec. Ponadto, pod patronatem Marszałka Senatu, Przewodniczącego Senatu Republiki Francuskiej i Przewodniczącego Bundesratu Republiki Federalnej Niemiec zorganizowano cykl seminariów parlamentarnych poświęconych przestępczości, dezinformacji i nienawiści w sieci. W seminariach uczestniczyli senatorowie, eksperci, dziennikarze, praktycy Internetu i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Seminaria odbyły się w Warszawie (2017), Berlinie (2018), Paryżu (2019). W ramach Forum Dialogu Trójkąta Weimarskiego 18 lutego 2021 r. odbyło się zorganizowane online seminarium „Praworządność pod presją?” z udziałem m.in. trzech przewodniczących parlamentów.

Kontakty dwustronne

delegacja oficjalna – delegacja składająca oficjalną wizytę na szczęblu przewodniczącego (lub wiceprzewodniczącego) izby na zaproszenie przewodniczącego parlamentu w ramach współpracy między izbami parlamentów różnych krajów.

grupy parlamentarne (zwane także grupami bilateralnymi lub grupami przyjaźni) – powstające w ramach Narodowej Grupy Unii Międzyparlamentarnej grupy partnerskie ds. współpracy pomiędzy poszczególnymi parlamentami narodowymi. Zazwyczaj tworzone są wspólne grupy skupiające posłów i senatorów, choć w niektórych kadencjach powstawały w Senacie osobne grupy senackie współpracujące wyłącznie z senatami innych krajów. W X kadencji Senatu funkcjonowały następujące grupy senackie: polsko-austriacka, polsko-czeska, polsko-francuska, polsko-hiszpańska, polsko-irlandzka, polsko-japońska, polsko-marokańska, polsko-meksykańska, polsko-niemiecka, polsko-omańska. Do utworzenia grupy konieczne jest zgłoszenie gotowości uczestnictwa co najmniej 7 (5 w przypadku grup senackich) posłów i/ lub senatorów oraz zgoda Marszałka właściwej izby i przewodniczącego Zarządu Polskiej Grupy Unii Międzyparlamentarnej (PGUM). W wielu parlamentach nie ma zwyczaju tworzenia grup zorientowanych na współpracę dwustronną. W takich wypadkach kontakty są utrudnione. Grupy parlamentarne Polsko-Ukraińska i Polsko-Litewska istnieją niezależnie od dwustronnych zgromadzeń parlamentarnych.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Litewskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie istnieje od 18 czerwca 1997 r. Statut przewiduje, że posiedzenia plenarne odbywają się dwa razy do roku na przemian w Polsce i na Litwie. W skład Zgromadzenia wchodzi 20-osobowa delegacja z każdego parlamentu. W delegacji polskiej 16 miejsc przypada Sejmowi, a (od

2008 r.) 4 miejsca Senatowi. Zgromadzenie odbyło 24 posiedzenia, ostatnie w Wilnie w 2021 r. *Języki oficjalne*: polski i litewski. *Języki robocze*: polski i litewski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Ukraińskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie Parlamentarne Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy zostało powołane mocą uchwał: Rady Najwyższej Ukrainy, Sejmu RP (z 13 marca 2003 r.) i Senatu RP (z 20 marca 2003 r.). Zgodnie z regulaminem Zgromadzenie winno odbyć nie mniej niż jedno posiedzenie plenarne rocznie, naprzemiennie w Polsce i na Ukrainie. W skład Zgromadzenia wchodzi 20-osobowa delegacja z każdego parlamentu. W delegacji polskiej 16 miejsc przypada Sejmowi, a 4 miejsca Senatowi. Ostatnie posiedzenie plenarne odbyło się w formie zdalnej w 2020 r. *Języki oficjalne*: polski i ukraiński. *Języki robocze*: angielski.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko-Mołdawskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – w jego skład wchodzi po 10 parlamentarzystów z Sejmu i Senatu RP (7 posłów i 3 senatorów) oraz Parlamentu Republiki Mołdawii. Wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia dokonują Sejm i Senat RP oraz Parlament Republiki Mołdawii, na czas ich kadencji. Wybór i zmiany w składzie delegacji odbywają się zgodnie z wewnętrznymi procedurami parlamentów każdej ze stron. Organem Zgromadzenia jest Prezydium, które tworzy czterech jego członków, po dwóch z każdej ze stron (przewodniczący delegacji i jego zastępca), wybranych odpowiednio na okres kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentu Republiki Mołdawii przez każdą ze stron. Spotkanie inauguracyjne odbyło się 25 lipca 2011 r. w Kiszyniowie. Statut przewiduje, że sesje plenarne odbywają się raz w roku na zmianę, w każdym z krajów członkowskich. Ostatnia IX sesja Zgromadzenia odbyła się 29 maja 2023 r. w Warszawie. *Języki oficjalne*: polski i język urzędowy w Republice Mołdawii.

Delegacja Sejmu i Senatu do Polsko - Gruzńskiego Zgromadzenia Parlamentarnego – Zgromadzenie powołano w celu rozwijania i umacniania przyjaźni oraz współpracy wzajemnej między Sejmem i Senatem Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentem Gruzji. Zadaniem Zgromadzenia Parlamentarnego jest rozpatrywanie spraw interesujących Izby oraz przyjmowanie wspólnych stanowisk w tym zakresie. W Zgromadzeniu biorą udział delegacje w składzie 10 parlamentarzystów z Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej i 10 parlamentarzystów z Parlamentu Gruzji. Sesje plenarne odbywają raz w roku, na przemian w Polsce i Gruzji. Kontynuację działalności pomiędzy sesjami zapewnia czteroosobowe Prezydium, w skład którego wchodzi przewodniczący i wiceprzewodniczący Zgromadzenia. Delegacja składa się z 10 członków – 7 posłów i 3 senatorów. Pierwsze posiedzenie plenarne odbyło się w Warszawie w dniach 27–28 lutego 2019 r. Od tego czasu, w związku z sytuacją polityczną w Gruzji, mimo braku decyzji o oficjalnym zawieszeniu Zgromadzenia, jest ono nieaktywne. *Języki oficjalne:* polski i gruziński.

Komisja Spraw Unii Europejskiej

Kopenhaskie wytyczne parlamentarne - przyjęte na XXVIII Konferencji Komisji Wyspecjalizowanych w Sprawach Wspólnotowych (COSAC) 27 stycznia 2003 r. Wytyczne stanowią podstawowe zasady (rodzaj standardów minimum) określające stosunki między rządami i parlamentami w sprawach wspólnotowych w celu zapewnienia wszystkim parlamentom narodowym możliwości sprawowania kontroli i oddziaływania na politykę wspólnotową swoich rządów. Zgodnie z protokołem w sprawie roli parlamentów narodowych państw członkowskich w Unii Europejskiej, załączonym do Traktatu z Amsterdamu, stopień realizacji tych wytycznych będzie zależał od decyzji każdego parlamentu.

W stosunkach pomiędzy rządem i parlamentem wskazano na trzy istotne elementy, które pomagają zapewnić parlamentom narodowym wpływ na politykę Wspólnoty: ilość i jakość informacji przekazywanych do parlamentu narodowego, terminy wymiany informacji oraz możliwości wykorzystania przez parlament narodowy uzyskanych informacji tak, by wywrzeć wpływ na politykę Wspólnoty. Uwzględniając powyższe, zaleca się następujące podstawowe zasady: 1. parlament narodowy otrzymuje istotne informacje na temat inicjatyw Wspólnoty, zarówno od rządu, jak i od instytucji Wspólnoty, w takim terminie, by móc je rozważyć jeszcze zanim zostaną podjęte decyzje; 2. parlament narodowy ma faktyczną możliwość wykorzystania uzyskanych informacji, by wywrzeć wpływ na europejską politykę swego kraju, a w konsekwencji - na wspólne decyzje podejmowane w ramach Wspólnoty; 3. parlament narodowy ma możliwość monitorowania decyzji swojego rządu podejmowanych w systemie wspólnotowym (zob. załącznik nr 1).

Traktat z Lizbony – traktat reformujący funkcjonowanie UE, który zmienił dwa najważniejsze traktaty UE: Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (ten ostatni przemianowano na „Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej”). Traktat wszedł w życie 1 grudnia 2009 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569). Skonsolidowane wersje traktatów zmienionych Traktatem z Lizbony zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE seria C nr 83 z 2010 r. Traktat wprowadził nowe uprawnienia parlamentów narodowych. Zgodnie z Traktatem wszystkie projekty aktów prawa UE są przesyłane do parlamentów narodowych. Kontrolując przestrzeganie zasady pomocniczości, parlamenty narodowe mogą, w ciągu 8 tygodni przyjąć uzasadnioną opinię o naruszeniu zasady pomocniczości i przekazać ją do instytucji UE. Uprawnienia parlamentów narodowych i kontrola zasady po-

mocniczości zostały dookreślone w dołączonych do traktatów protokołach: Protokole nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w UE i Protokole nr 2 w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Ustawa z dnia 8 października 2010 roku o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz.U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1395; nowelizowana 28. 07. 2023 r. zob. załączniki nr 3 i 3a), zwana **ustawą kooperacyjną** – określa obowiązki Prezydenta RP, Rady Ministrów, a także obowiązki i uprawnienia Sejmu oraz Senatu i ich organów właściwych na podstawie regulaminów każdej z izb. W Senacie organem właściwym w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej jest Komisja Spraw Unii Europejskiej.

Przepisy ustawy regulują następujące obszary: informowanie przez Radę Ministrów o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach UE, w tym w zakresie sprawowania prezydencji; stanowienie prawa UE; zmiany traktatów; tworzenie prawa polskiego wykonującego prawo UE; wnoszenie skarg do Trybunału Sprawiedliwości; opiniowanie kandydatur na niektóre stanowiska w UE.

Komisja Spraw Unii Europejskiej (KSUE) – organ właściwy Senatu RP w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Podstawę prawną działania komisji stanowi ustawa kooperacyjna oraz Regulamin Senatu. Głównym zadaniem komisji jest rozpatrywanie projektów aktów prawa UE oraz stanowisk rządu i wyrażanie o nich opinii. Ponadto komisja pełni funkcję koordynacyjną w Senacie w sprawach Unii Europejskiej. Na jej wniosek Marszałek Senatu może włączyć do projektu porządku obrad Senatu informacje Rady Ministrów w sprawach związanych z członkostwem Polski w UE. Na wniosek przewod-

niczącego KSUE Marszałek Senatu może skierować dokumenty przedkładane w sprawach wynikających z członkostwa Polski w UE do właściwej komisji branżowej. Komisja Spraw Unii Europejskiej uchwała opinię na podstawie opinii komisji branżowej, zaś nieuwzględnienie opinii komisji wymaga uzasadnienia. Odrębna procedura obowiązuje w przypadku badania zasady pomocniczości. W przypadku stwierdzenia naruszenia tej zasady uchwalana jest uzasadniona opinia. Do zadań komisji należy również rozpatrywanie informacji przedkładanych przez Radę Ministrów, jak na przykład półroczna informacja rządu o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej.

Zasada pomocniczości – zasada ustrojowa Unii Europejskiej, określona w art. 5 ust 3 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którą w dziedzinach, w których UE posiada kompetencje, ale nie są to kompetencje wyłączne, może ona podejmować działania (przede wszystkim legislacyjne, ale nie tylko). UE działa jedynie wówczas, gdy cel danego działania nie może zostać osiągnięty przez państwa członkowskie lub gdy na poziomie unijnym można to zrobić lepiej. Zgodność z zasadą pomocniczości aktów ustawodawczych kontrolują parlamenty narodowe.

Zasada proporcjonalności – zasada ustrojowa UE, określona w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którą, działania podejmowane przez UE nie mogą być nadmierne, tj. wykraczać ponad to, co jest niezbędne do osiągnięcia celów UE.

Projekt aktu prawnego UE – projekty dyrektyw, rozporządzeń lub decyzji Rady/Parlamentu Europejskiego są przekazywane przez instytucje UE bezpośrednio parlamentom narodowym. Traktat z Lizbony wprowadził kategorię aktów ustawodawczych, których zgodność z zasadą pomocniczości podlega kontroli parlamentów narodowych. Pozostałe kategorie

aktów prawa UE (delegowane, wykonawcze i tzw. bez przymiotnika) mogą być opiniowane przez parlament narodowy, który może przekazać opinię rządowi (w trybie ustawy kooperacyjnej) lub instytucjom UE (w formie opinii w dialogu politycznym).

Stanowisko rządu – projekt stanowiska dotyczący projektu aktu prawnego UE, przekazywany przez Radę Ministrów Sejmowi i Senatowi. W uzasadnieniu stanowiska, rząd wskazuje na skutki prawne dla polskiego systemu legislacyjnego oraz skutki społeczne, gospodarcze i finansowe dla Polski. Dodatkowo, do stanowiska rządu załączana jest informacja o rodzaju przyjętej procedury legislacyjnej oraz o trybie głosowania w Radzie Unii Europejskiej.

Opinia KSUE – opinia o projekcie aktu prawa UE albo o stanowisku rządu, wyrażona zgodnie z ustawą kooperacyjną. Stanowisko Komisji, wyrażane w imieniu całego Senatu RP, ma charakter opiniotwórczy i nie jest wiążące dla rządu. Natomiast zgodnie z ustawą kooperacyjną stanowisko zawarte w opinii sejmowej komisji ds. UE „powinno stanowić podstawę stanowiska rządu”.

Opinia w dialogu politycznym – nieformalna opinia przyjmowana przez całą izbę lub komisję parlamentu narodowego państwa członkowskiego UE, najczęściej dotycząca projektu aktu prawa UE, w Senacie RP przez Komisję Spraw Unii Europejskiej. Celem przyjęcia opinii jest przedstawienie instytucjom UE stanowiska izby (w jej imieniu działa Komisja Spraw Unii Europejskiej), niezależnie od stanowiska rządu. Opinia w dialogu politycznym jest tłumaczona na język angielski i przesyłana do Komisji Europejskiej, Rady UE i Parlamentu Europejskiego. Jest także zamieszczana na stronie IPEX.

Uzasadniona opinia (*reasoned opinion* – RO) – opinia o niezgodności z zasadą pomocniczości. Zgodnie z Protokołem nr 1 dołączonym do Traktatów może ją uchwalić izba parlamentu

narodowego państwa członkowskiego UE. W przypadku Senatu procedurę uchwalania określa regulamin, zgodnie z którym każda komisja, która uzna, że projekt aktu ustawodawczego nie jest zgodny z zasadą pomocniczości, może wystąpić z projektem uchwały Senatu. Marszałek Senatu kieruje projekt uchwały do Komisji Spraw Unii Europejskiej i wnioskującej komisji branżowej. Komisje wspólnie pracują nad projektem uchwały Senatu i przedstawiają sprawozdanie. Ostatecznie o przyjęciu opinii o niezgodności danego aktu z zasadą pomocniczości wypowiada się cały Senat na posiedzeniu plenarnym. Uzasadniona opinia jest następnie tłumaczona na język angielski i przesyłana do Komisji Europejskiej, Rady UE i Parlamentu Europejskiego. Jest także zamieszczana na stronie IPEX. Uzasadnione opinie parlamentów narodowych są liczone jak głosy. Każdemu parlamentowi przysługują dwa głosy (w przypadku parlamentów dwuizbowych każda izba osobno dysponuje jednym). Jeśli uzasadnione opinie stanowią 1/3 (a w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – 1/4) liczby głosów przyznanych parlamentom narodowym, projekt musi zostać ponownie poddany analizie (tzw. **żółta kartka**). Komisja Europejska, jeśli podtrzymuje decyzję o przedstawieniu danego projektu, ma wówczas obowiązek dodatkowego wytłumaczenia jego zgodności z zasadą pomocniczości. Robi to w formie komunikatu. Ponadto jeżeli w ramach zwykłej procedury ustawodawczej, uzasadnione opinie o niezgodności projektu aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości, wyrażone przez parlamenty i izby, stanowią co najmniej zwykłą większość głosów przyznanych parlamentom narodowym, uruchamiana zostaje procedura tzw. **pomarańczowej kartki**. Oznacza to, że Komisja Europejska musi poddać wniosek ponownej analizie. Jeśli Komisja zdecyduje o podtrzymaniu wniosku, Rada UE i Parlament Europejski decydują ostatecznie, czy procedura ma być kontynuowana.

Pojawiły się propozycje wprowadzenia nowych mechanizmów pozatraktatowych: tzw. **zielonej kartki** (w 2013 r.),

mającej na celu umożliwienie zgłaszania przez grupę parlamentów narodowych do Komisji Europejskiej propozycji przyjęcia nowych lub zmiany obowiązujących aktów prawnych (UWAGA: polski parlament nie ma konstytucyjnych uprawnień do uczestnictwa w takich działaniach) oraz tzw. **czerwonej kartki** (w 2016 r.) przyjętej przez Radę Europejską w ramach pakietu porozumień mających na celu zapobieżenie decyzji Wielkiej Brytanii o wyjściu z UE.

Zielone i białe księgi – dokumenty przygotowywane przez Komisję Europejską, zawierające propozycje działań w określonych dziedzinach (np. energii, rolnictwa, transportu, gospodarki morskiej, zmian klimatycznych). Zielone księgi nie zawierają projektów konkretnych aktów prawnych. Są udostępniane instytucjom unijnym i parlamentom narodowym, organizacjom zawodowym i pozarządowym oraz środowiskom naukowym w celu konsultacji, a następnie stają się punktem wyjścia do działań ustawodawczych w formie białej księgi. Białe księgi zawierają zbiór propozycji działań wraz z terminarzem. Komisja Europejska przekazuje swoje dokumenty, w tym białe i zielone księgi, bezpośrednio do parlamentów narodowych, zachęcając do dostarczania uwag i opinii. Komisja Spraw Unii Europejskiej przekazuje je do właściwych komisji branżowych, które mogą włączyć się w proces konsultacji.

Informacja rządu o udziale RP w pracach UE – informacja przekazywana Sejmowi i Senatowi na mocy ustawy kooperacyjnej nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Zawiera szczegółowe omówienie działań, które podjął rząd na szczeblu UE w okresie minionego półrocza, czyli podczas poprzedniej prezydencji w Radzie UE. Po skierowaniu dokumentu przez Marszałka Senatu do Komisji Spraw Unii Europejskiej, która rozpatruje go na posiedzeniu w obecności przedstawiciela rządu, informacja jest przedmiotem debaty plenarnej Senatu.

Roczny Plan Prac Komisji Europejskiej (*Commission's Work Program*) – plan stanowiący podstawę bieżących prac Komisji Europejskiej w danym roku. Jest on przyjmowany przez Komisję Europejską w drugiej połowie roku. Zawiera ogólny opis priorytetów Komisji Europejskiej na dany rok oraz działań koniecznych do ich realizacji. W załącznikach jest zamieszczony wykaz dokumentów, które zostaną w danym roku przyjęte przez Komisję Europejską (np. projekty dyrektyw, rozporządzeń, zielone i białe księgi, komunikaty), a także wykaz tych projektów aktów prawnych, które nadal są w trakcie procesu decyzyjnego. Roczny Plan jest przedmiotem obrad KSUE, a następnie przeprowadzana jest debata na posiedzeniu plenarnym Senatu.

Stały przedstawiciel Kancelarii Senatu przy Unii Europejskiej – pracownik Kancelarii Senatu, który pełni swoje obowiązki w Parlamencie Europejskim w Brukseli. Głównym jego zadaniem jest wymiana informacji między Senatem, parlamentami narodowymi UE, a instytucjami UE na temat przebiegu unijnego procesu legislacyjnego oraz bieżących wydarzeń z zakresu współpracy międzyparlamentarnej.

IPEX (*Interparliamentary EU Information Exchange*) – **Międzyparlamentarna Wymiana Informacji w sprawach UE** – platforma, która ma na celu wspieranie współpracy międzyparlamentarnej w UE, w szczególności wymianę poglądów w kwestii kontroli parlamentarnej oraz stosowania zasady pomocniczości. Zgodnie z konkluzjami KPPUE, platforma ma być punktem kompleksowej obsługi międzyparlamentarnej wymiany informacji w sprawach UE (*one-stop shop*) i wiarygodnym źródłem publicznej informacji.

Oficjalne uruchomienie strony IPEX nastąpiło w czerwcu 2006 r. Najważniejszym elementem strony internetowej IPEX jest baza danych, do której przesyłane są dokumenty legislacyjne instytucji UE (od września 2011 r. we wszystkich językach urzędowych UE). Każdy z parlamentów/każda z izb umieszcza

w bazie informacje, dokumenty lub linki związane z kontrolą parlamentarną unijnych dokumentów, w tym uzasadnione opinie oraz opinie w dialogu politycznym, jednocześnie wskazując etap, na którym znajduje się kontrola danego dokumentu. Korzystanie ze strony jest możliwe w językach urzędowych UE, natomiast dokumenty parlamentarne są prezentowane w językach narodowych, przy czym uzasadnione opinie tłumaczone są na język angielski lub francuski. Każdy z parlamentów/ izb ma również swojego korespondenta IPEX odpowiadającego za aktualizację bazy danych. Na stronie IPEX znajduje się również kalendarz spotkań międzyparlamentarnych UE oraz podstrony dotyczące: Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, Konferencji Komisji do spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej (COSAC), Konferencji ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony – (CFSP/CSDP), Międzyparlamentarnej Konferencji ds. Stabilności, Koordynacji i Zarządzania Gospodarczego w UE oraz Grupy ds. Wspólnotowej Kontroli Parlamentarnej Europol.

Adres strony internetowej IPEX: <http://www.ipeX.eu/>

Baza danych Komisji Spraw Unii Europejskiej – komputerowa baza danych zawierająca projekty aktów prawnych UE, stanowiska rządu, opinie analityków oraz decyzje komisji. Pozwala ona na przygotowywanie i rozsyłane porządków posiedzeń KSUE wraz z dokumentami. Senatorom, członkom komisji udziela się dostępu do bazy danych poprzez internet.

Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej (OIDE) – znajduje się w strukturze Biblioteki Sejmowej i obsługuje na równi posłów i senatorów. OIDE służy informacją na temat prawa wspólnotowego, wyszukuje dokumenty oraz istniejące opracowania dotyczące spraw objętych prawem unijnym.

<http://oide.sejm.gov.pl/oide/>

Agence Europe – serwis informacyjny Unii Europejskiej ukazujący się w formie biuletynu pięć razy w tygodniu. Zawiera najbardziej szczegółową bieżącą informację źródłową w sprawach związanych z funkcjonowaniem Unii Europejskiej. Biuro Spraw Międzynarodowych i Unii Europejskiej prenumeruje elektroniczną wersję serwisu w języku angielskim. Jest ona dostępna także w OIDE.

Instytucje międzynarodowe

(uwzględniono organizacje i formaty posiadające wymiar parlamentarny)

Unia Międzyparlamentarna (UM)

Inter-Parliamentary Union

Union Interparlementaire

Siedziba: Genewa

Unia Międzyparlamentarna jest najstarszą aktywną organizacją międzynarodową, założoną w 1889 r. z inicjatywy parlamentarzystów Anglii i Francji. Celem pierwszego spotkania było uregulowanie arbitrażu międzynarodowego. Obecną nazwę przyjęło w 1894 r.

Unia organizuje i ułatwia nawiązywanie kontaktów między członkami parlamentów, jednoczy ich na rzecz umacniania i rozwijania instytucji demokratycznych i parlamentarnych oraz na rzecz udziału kobiet w polityce, utrzymania pokoju i bezpieczeństwa, współpracy między narodami, zrównoważonego rozwoju, prawa humanitarnego, rozwoju edukacji, nauki i kultury. Bardzo ważną sferą działalności Unii jest

wspomaganie i rozwijanie dwustronnych kontaktów między parlamentami, m.in. przez powoływanie bilateralnych grup parlamentarnych. Unia szeroko współpracuje z Organizacją Narodów Zjednoczonych, m.in. organizując coroczne Dni Parlamentarne podczas sesji ONZ. Co 5 lat w siedzibie ONZ odbywają się Światowe Konferencje Przewodniczących Parlamentów (ostatnio 6 - 8 września 2021 r.). Unia Międzyparlamentarna skupia 179 parlamentów mających status członkowski oraz 14 organizacji stowarzyszonych. Najważniejszym organem statutowym jest organizowane dwa razy w roku Zgromadzenie Unii Międzyparlamentarnej. W każdej sesji bierze udział ponad 600 parlamentarzystów.

Zgromadzenie zbiera się dwa razy w roku (wiosną i jesienią). Sesje plenarne odbywają w państwach członkowskich, co zapewnia uczestnikom możliwość poznania realiów różnych krajów, lub Genewie – siedzibie Unii Międzyparlamentarnej. Wraz z sesjami Zgromadzenia odbywają się m.in. spotkania kobiet parlamentarzystek, sekretarzy generalnych parlamentów oraz spotkania grup geopolitycznych. UM uczestniczy również w spotkaniach wymiarów parlamentarnych takich organizacji międzynarodowych jak: Światowa Organizacja Handlu (*World Trade Organization* – WTO) i Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organization for Economic Co-operation and Development* – OECD). Ponadto UM organizuje tematyczne konferencje na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Polska przystąpiła do Unii Międzyparlamentarnej w 1922 r., reaktywowała swój udział w 1947 r., a pełne członkostwo uzyskała ponownie w 1948 r.

www.ipu.org

Rada Europy (RE)

Council of Europe (CE)

Conseil de l'Europe (CE)

Siedziba: Strasburg, Palais de Europe

Rada Europy to największa i najstarsza europejska organizacja międzyrządowa, powstała w 1949 r. Statut, podpisany w Londynie przez ministrów spraw zagranicznych 10 państw zachodnioeuropejskich: Belgii, Danii, Francji, Holandii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Szwecji, Włoch oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, był wielokrotnie nowelizowany.

Celem Rady Europy jest m.in. budowanie i umacnianie pluralistycznej demokracji, rządów prawa i ochrony praw człowieka, rozwiązywanie problemów społecznych, politycznych, migracyjnych i równościowych oraz promowanie świadomości o wspólnej kulturalnej tożsamości Europy. Rada przygotowuje konwencje i umowy europejskie tworzące ramy prawne dla działań rządów krajów członkowskich.

Oficjalnymi językami Rady Europy są francuski i angielski. Zgodnie ze statutem najważniejszymi dziedzinami działalności RE są sprawy społeczne, kulturalne, naukowe, prawne i administracyjne w kontekście przestrzegania i rozwoju praw człowieka i podstawowych wolności. Zasadniczo sprawy obrony narodowej nie należą do kompetencji Rady, jednak na mocy wspólnej decyzji podjętej w 1956 r. przez biura Zgromadzenia Konsultatywnego (Parlamentarnego) Rady Europy oraz Zgromadzenia Unii Zachodnioeuropejskiej, polityczne aspekty zagadnień obrony, uwzględniające również aspekty gospodarcze i socjalne, należą do kompetencji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (ZPRE), podczas gdy w kompetencji Zgromadzenia Unii Zachodnioeuropejskiej do czerwca 2011 r. pozostawały kwestie militarne.

Obecnie Rada Europy liczy 46 członków zwyczajnych. Polska została przyjęta 26 listopada 1991 r. Ostatnim przyjętym krajem była Czarnogóra (2007 r.). Obok kategorii członków zwyczajnych, którzy mają prawo do reprezentacji we wszystkich organach organizacji, jak również prawo do tego, aby ich obywatele byli zatrudniani w Sekretariacie organizacji, statut przewiduje również kategorię członków stowarzyszonych, którzy mają reprezentację wyłącznie w Zgromadzeniu Parlamentarnym (obecnie ta kategoria nie jest reprezentowana) oraz status obserwatora – mają go obecnie 3 państwa – Izrael, Kanada i Meksyk. W 1989 r. Zgromadzenie Parlamentarne wprowadziło status specjalnego gościa, dający prawo do uczestnictwa, bez głosu stanowiącego w obradach Zgromadzenia Parlamentarnego. 16 września 1992 r. status gościa specjalnego uzyskała Białoruś. Został on zawieszony 13 stycznia 1997 r. W maju 2009 r. Zgromadzenie Parlamentarne ustanowiło także status „Partnera dla Demokracji”, przeznaczony dla państw graniczących z Europą, przechodzących demokratyczne zmiany i poszukujących wsparcia oraz ekspertyzy Rady Europy w tym zakresie. Do tej pory taki status uzyskały: Jordania, Maroko, Kirgistan oraz Palestyna.

W kwietniu 2014 r. Zgromadzenie ograniczyło w prawach delegację Federacji Rosyjskiej. Odebrano jej członkom prawo do głosowania, zajmowania stanowisk we wszelkich ciałach zarządczych Zgromadzenia oraz brania udziału w misjach obserwacyjnych wyborów, a delegacja rosyjska odmówiła dalszego angażowania się w prace ZPRE, zaprzestając od 2017 r. płacenia składek członkowskich do Rady Europy. W 2019 r. ZPRE zmieniło swój regulamin tak, aby nie można było nakładać na państwa członkowskie tak dotkliwych sankcji. Efektem tego był powrót do udziału w pracach Zgromadzenia delegacji Federacji Rosyjskiej. Po agresji rosyjskiej na Ukrainę Rada Europy (wspólnie Komitet Ministrów, Zgromadzenie oraz Sekretarz generalny RE) podjęła jednak ostatecznie decyzję o wykluczeniu Rosji z członkostwa w organizacji w marcu 2022 r.

Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej są członkami Rady Europy. Zgromadzenie Parlamentarne wyraziło pogląd, że związek pomiędzy tymi organizacjami powinien znaleźć odbicie w znowelizowanym art. 230 Traktatu Rzymskiego, tzn. członkostwo w Radzie miałyby być formalnym warunkiem przystąpienia do Unii.

Podstawowe organy Rady Europy:

Sekretarz Generalny Rady Europy – jest odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie tej organizacji. Jest depozytariuszem umów, na przykład Europejskiej konwencji praw człowieka. Jest jednym z trzech najważniejszych organów Rady Europy (obok Zgromadzenia Parlamentarnego i Komitetu Ministrów). W 2019 r. Zgromadzenie Parlamentarne wybrało na to stanowisko panią Mariję Pejčinović-Burić, była minister spraw zagranicznych i europejskich Republiki Chorwacji. Jej kadencja rozpoczęła się 18 września 2019 r. i potrwa pięć lat.

Komitet Ministrów – jedyny decyzyjny organ Rady działający w jej imieniu, składa się z ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich lub ich przedstawicieli, którymi są szefowie misji przy Radzie – stali przedstawiciele tych państw. Ministrowie spraw zagranicznych spotykają się co najmniej dwa razy w roku. Stali przedstawiciele zbierają się regularnie, co najmniej dwa razy w miesiącu, na zebraniach roboczych, dla których przyjęto nazwę Komitetu Delegatów Ministrów. W Komitecie zasiadają ambasadorowie i stali przedstawiciele akredytowani przy Radzie Europy.

Kompetencje Komitetu, określone w Statucie, są następujące: uchwalanie konwencji i porozumień europejskich, które mogą się stać przedmiotem ratyfikacji; uchwalanie dyrektyw dla rządów państw członkowskich w celu realizacji wspólnej polityki w każdym z przedmiotów działania Rady; przyjmowanie nowych członków;

rozpatrywanie rekomendacji pozostałych organów Rady; uchwalanie programu działalności oraz budżetu Rady.

Każdy z członków Komitetu dysponuje jednym głosem. Uchwały w sprawie przyjęcia nowych członków do Rady Europy wymagają większości 2/3 członków Komitetu. Do przyjęcia budżetu i regulaminu wewnętrznego wymagana jest również większość 2/3 głosujących. Obrady Komitetu są tajne.

W ramach Komitetu funkcjonują ciała pomocnicze, które przygotowują ważniejsze decyzje Komitetu Ministrów: konferencje ministrów, stałe komitety międzyrządowe, komitety międzyrządowe *ad hoc*, komitety ekspertów (przygotowywanie projektów konwencji i zaleceń).

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (ZPRE) powołało poza organami wewnętrznymi, typowymi dla każdego ciała parlamentarnego (prezydium i komisjami), własne organy: Stałą Komisję oraz Komitet Mieszany. Stała Komisja zbiera się między sesjami, na żądanie jej przewodniczącego oraz przewodniczącego Zgromadzenia. Komitet Mieszany koordynuje działania Zgromadzenia i innych instytucji Rady.

Najmłodszym organem Rady Europy jest **Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych**, w skład którego wchodzi, w liczbie odpowiadającej liczbie przedstawicieli danego państwa członkowskiego w Zgromadzeniu Parlamentarnym, przedstawiciele samorządów terytorialnych, jak również, w tej samej liczbie, ich zastępcy.

Kongres zbiera się raz w roku. Kongres dzieli się na dwie izby: Izbę Władz Lokalnych i Izbę Regionów. Ciągłość prac zapewnia Stała Komisja, złożona z przedstawicieli wszystkich delegacji narodowych.

Kongres jest w szczególności propagatorem i „strażnikiem” powstałych wcześniej konwencji europejskich, m.in. Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego, Europejskiej Konwencji Ramowej o Współpracy Transgranicznej, Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych.

Fundamentalnym dokumentem Rady Europy w dziedzinie demokracji i praw człowieka jest przyjęta w 1950 r. Europejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, która weszła w życie w 1953 r. Mogą do niej przystąpić tylko państwa członkowskie RE. Na mocy konwencji ochronie podlegają prawa i wolności obywatelskie poprzez system kontroli, który do 1 listopada 1998 r. składał się z **Europejskiej Komisji Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka**.

1 listopada 1998 r. wszedł w życie Protokół 11 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka całkowicie reformujący dotychczasowy mechanizm kontroli jej przestrzegania. Zlikwidował on Europejską Komisję i Trybunał Praw Człowieka w dotychczasowym kształcie. Na ich miejsce powstał **Europejski Trybunał Praw Człowieka**. Jest on właściwy we wszystkich sprawach dotyczących interpretacji oraz stosowania Konwencji wniesionych na podstawie skarg indywidualnych lub międzypaństwowych. Jest też uprawniony do wydawania opinii doradczych na wniosok Komitetu Ministrów.

W skład Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) wchodzi tyłu sędziów, ilu jest członków Rady Europy – po jednym z każdego państwa członkowskiego. Obecnie w skład ETPC wchodzi 46 sędziów. Szwajcarię i Liechtenstein reprezentuje jeden sędzia. Sędziowie są wybierani przez Zgromadzenie Parlamentarne na 9 lat bez prawa ponownego wyboru. Trybunał składa się z 5 Izb (Sekcji). Obraduje w składach (nazywanych izbami) jedno-, trzy-, siedmio- lub siedemnasto- (tzw. Wielka Izba) osobowych. Trybunał przyjmuje skargi od każdej osoby, organizacji pozarządowej lub grupy osób, która uważa, że stała się ofiarą naruszenia przez jedno z państw-stron praw zagwarantowanych w Konwencji.

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy wyrażało przekonanie o potrzebie przystąpienia Wspólnot Europejskich do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Parlament Europejski (organ Wspólnot) zajął podobne stanowisko. We wrześniu

1995 r. Zgromadzenie przyjęło szczegółową rezolucję w sprawie przystąpienia Unii do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sekretariat Rady Europy składa się z Biura Obsługi Sekretarza Generalnego i jego zastępcy, Sekretariatu Rady Ministrów, Sekretariatu Zgromadzenia Parlamentarnego RE, Sekretariatu Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych, Biura Komisarza ds. Praw Człowieka oraz szeregu wyspecjalizowanych dyrekcji.

ECPRD (*European Centre for Parliamentary Research and Documentation*) – **Europejskie Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji** – służy rozwojowi wymiany informacji oraz umacnianiu współpracy między służbami parlamentarnymi we wszystkich dziedzinach dotyczących informacji, badań i dokumentacji parlamentarnej. Sieć korespondentów obejmuje wszystkie parlamenty (izby) państw należących do Rady Europy. Sekretariat ECPRD mieści się w Parlamencie Europejskim w Brukseli.

www.coe.int

www.assembly.coe.int

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (Sojusz Północnoatlantycki) – NATO

North Atlantic Treaty Organization – NATO

Organisation du Traité de l'Atlantique Nord – OTAN

Siedziba: Bruksela

Sojusz Północnoatlantycki powstał 4 kwietnia 1949 r. na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego (zwanego też Traktatem Waszyngtońskim). Członkami założycielami były: Belgia, Dania, Francja (w 1966 r. wystąpiła ze struktur wojskowych, do których powróciła w kwietniu 2009 r.), Holandia, Islandia, Kanada, Luksemburg, Norwegia, Portugalia, USA, Wielka Brytania i Włochy.

W 1952 r. do NATO przystąpiły: Grecja i Turcja, w 1955 r. – Republika Federalna Niemiec, w 1982 r. – Hiszpania (która do 1999 r. pozostawała poza jego strukturą wojskową). Podczas szczytu NATO w Madrycie 8 lipca 1997 r. Polska, Węgry i Czechy zostały zaproszone do NATO, a 12 marca 1999 r. oficjalnie stały się jego pełnoprawnymi członkami. W marcu 2004 r. do sojuszu przystąpiły: Estonia, Łotwa, Litwa, Słowacja, Słowenia, Rumunia i Bułgaria. Państwa te od kilku lat współpracowały z NATO w ramach Partnerstwa dla Pokoju (*Partnership for Peace*) oraz Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego (*Euro-Atlantic Partnership Council* – EAPC). Od 1999 r. zostały też objęte Planem Działania na Rzecz Członkostwa (*Membership Action Plan* – MAP). Kolejnych rozszerzeń dokonano 1 kwietnia 2009 r., gdy do NATO przyjęte zostały Albania i Chorwacja, oraz 25 maja 2017 r. - Czarnogóra. 27 marca 2020 roku do sojuszu przystąpiła Macedonia Północna. Najnowsze rozszerzenia to przystąpienie Finlandii 4 kwietnia 2023 roku. Finlandia została 31 członkiem sojuszu. Aktualnie nie została zakończona procedura przystąpienia Szwecji.

Najwyższym organem NATO jest **Rada Północnoatlantycka** (*North Atlantic Council* – NAC). Jest ona jedynym organem Sojuszu, który wywodzi swoje uprawnienia bezpośrednio z Traktatu. W skład Rady wchodzi przedstawiciele (ambasadorzy) wszystkich państw członkowskich. Rada obraduje też na wyższych szczeblach, tj. ministrów spraw zagranicznych lub szefów państw. Decyzje Rady są podejmowane na zasadzie porozumienia. Rada powołała do życia około 200 komitetów i grup roboczych. Rada obraduje co tydzień na szczeblu ambasadorów, a dwa razy do roku na szczeblu ministrów. Obradom przewodniczy sekretarz generalny NATO. Obecnie (od 1 października 2014 r.) funkcję tę pełni Jens Stoltenberg.

Z Rosją, która mimo początkowych zapowiedzi wycofała się z zamiaru uczestnictwa w programie Partnerstwa dla Pokoju, Sekretarz Generalny NATO podpisał 27 maja 1997 r. w Paryżu „Akt założycielski w sprawie relacji, współpracy

i wzajemnego bezpieczeństwa pomiędzy Federacją Rosyjską a NATO, który ustanawia Stałą Wspólną Radę NATO-Rosja. Złamaniem współpracy między NATO a Rosją nastąpiło w 1999 r. po rozpoczęciu nalotów na Jugosławię. Dodatkowo ochłodziła kontakty wojna w Czeczenii, chociaż skutek stanowczego sprzeciwu Moskwy nie stała się ona przedmiotem dyskusji na posiedzeniach Wspólnej Rady. Przełom w stosunkach między Rosją a NATO nastąpił we wrześniu 2001 r. po ataku terrorystycznym na USA. Roboczy szczyt szefów państw i rządów NATO i Rosji odbył się we Włoszech 28 maja 2002 r. Przyjęto porozumienie, w którym zrezygnowano z formuły „19+1”, zgodnie z którą Rosji przedstawiano wcześniej przygotowane stanowisko NATO, na rzecz współpracy w „20-tce”, co zapewniło Rosji uczestniczenie we wszystkich fazach działań. Kolejne zamrożenie stosunków nastąpiło z powodu konfliktu zbrojnego pomiędzy Gruzją a Osetią Południową. Współpraca w ramach powstałej w 2002 r. Rady NATO-Rosja zawieszona została w sierpniu 2008 r.

Ocieplenie stosunków, ogłoszone w deklaracji końcowej spotkania Rady NATO-Rosja w Lizbonie, nastąpiło pod koniec 2010 r. Wyrazem współpracy miał być wspólny plan działania na rzecz zwalczania terroryzmu podpisany w kwietniu 2011 r. Pierwszego kwietnia 2014 r. ministrowie spraw zagranicznych NATO w następstwie aneksji Krymu przez Rosję zdecydowali o zawieszeniu działania Rady NATO-Rosja.

Działalność NATO wspierana jest przez szereg instytucji międzyrządowych i pozarządowych. Najważniejszą z nich jest Zgromadzenie Parlamentarne NATO (dawniej: Zgromadzenie Północnoatlantyckie) skupiające członków parlamentów wszystkich państw Sojuszu. Zgromadzenie jest niezależne od NATO, służy jednak jako ogniwo łączące instytucje Paktu z parlamentami państw członkowskich.

W dniach 11-12 lipca 2023 odbył się szczyt NATO w Wilnie. Sojusznicy zatwierdzili nowe plany obronne przygotowane dla

wszystkich krajów sojuszniczych, zdecydowali o znacznym zwiększeniu liczebności wojsk i inwestycji w sprzęt i uzbrojenie. Zaakceptowano trzy regionalne plany obronne: północ (europejska część Arktyki i północny Atlantyk), centrum (region Morza Bałtyckiego i Europa Środkowa) oraz południe (region mórz Śródziemnego i Czarnego). Potwierdzono przyszłe członkostwo Ukrainy w Sojuszu (zgodnie ze zapisami szczytu w Bukareszcie z 2008 r.), nie zdecydowano się jednak na natychmiastowe zaproszeniu Ukrainy do NATO.

www.nato.int

www.nato-pa.int

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

*Organization for Security
and Co-operation in Europe (OSCE)
Organisation pour la Sécurité
et la Coopération en Europe (OSCE)*

Siedziba: Wiedeń

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (do 31 grudnia 1994 r. Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – KBWE) w latach 1975–1992 funkcjonowała jako międzynarodowe forum dialogu i negocjacji pomiędzy Wschodem a Zachodem. Zgodnie z rozdziałem VIII Karty Narodów Zjednoczonych głównym celem OBWE jest wczesne ostrzeżenie, zapobieganie konfliktom oraz rozwiązywanie kryzysów w Europie. OBWE organizuje liczne misje terenowe, dotąd m.in. w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Chorwacji, Czarnogórze, Estonii, Łotwie, Gruzji, Mołdawii, Armenii, Azerbejdżanie, Tadżykistanie, Kosowie, a także na Ukrainie.

OBWE nie ma statutu. Zmieniła swoją nazwę 1 stycznia 1995 r. na podstawie decyzji państw członkowskich, uczestniczących w szczycie w Budapeszcie w grudniu 1994 r. Odgrywa istotną rolę w działaniach na rzecz bezpieczeństwa w Europie, współpracując ściśle z wieloma organizacjami międzynarodowymi oraz pozarządowymi. Charakter i działalność OBWE określają liczne dokumenty, z których najważniejsze zostały przyjęte przez szefów państw lub rządów państw uczestników OBWE. Są to m.in.: Akt Końcowy KBWE (Helsinki 1975), Paryska Karta Nowej Europy (1990), Dokument Helsiński (1992), Dokument Budapeszteński (1994) oraz dokumenty końcowe spotkań przeglądowych. W OBWE jest obecnie 57 państw członkowskich z Europy, Azji Środkowej i Ameryki Północnej.

Na podstawie Paryskiej Karty Nowej Europy w 1991 r. zostało powołane Zgromadzenie Parlamentarne OBWE.

Przewodnictwo OBWE w 2023 r. sprawuje Macedonia Północna, a w 2024 r. obejmie je Estonia.

Organy decyzyjne OBWE:

Szczyt OBWE (*Summit*) – okresowe Spotkania Szefów Państw lub Rządów państw uczestniczących w OBWE. Podczas spotkań określone są strategiczne priorytety OBWE. Ostatnie takie spotkanie (szczyt) odbyło się w Łodzi w dniach 30 listopada – 2 grudnia 2022 r.

Rada Ministerialna (*Ministerial Council*) – dawniej Rada KBWE, składająca się z ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich; w latach, gdy nie odbywa się szczyt, jest głównym organem decyzyjnym i zarządzającym OBWE. Zwoływana raz w roku, zajmuje się sprawami o długofalowym i kluczowym znaczeniu oraz podejmuje decyzje wytyczające kierunki działań OBWE. Decyduje także o tym, które państwa uczestniczące będą kierowały pracami OBWE w kolejnych latach.

Stała Rada (*Permanent Council*) – odpowiada za bieżącą działalność OBWE, jest organem regularnych konsultacji politycznych i podejmowania decyzji. Tworzą ją ambasadorowie państw uczestniczących, którzy spotykają się na cotygodniowych posiedzeniach w Wiedniu. Pracami kieruje ambasador kraju sprawującego przewodnictwo Organizacji w danym roku. W razie potrzeby może być również zwoływana *ad hoc*.

Forum Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa (*Forum for Security Co-operation – FCS*) – organ autonomiczny OBWE, niepodporządkowany Stałej Radzie. W ramach cotygodniowych spotkań Forum prowadzone są negocjacje i konsultacje na temat polityczno-militarnych środków mających na celu wzmocnienie bezpieczeństwa, zaufania i stabilności w Europie.

Przewodniczący (*OSCE Chairperson-in-Office*) – wybierany jest na okres roku; koordynuje proces podejmowania decyzji. Funkcję tę pełni każdorazowo szef dyplomacji państwa sprawującego przewodnictwo (w 2023 minister spraw zagranicznych Macedonii Północnej Bujar Osmani). Urzędujący przewodniczący jest wspomagany przez swojego poprzednika i następcę (razem tworzą tzw. Trojkę OBWE), a także przez „osobistych przedstawicieli”, którym przewodniczący udziela odpowiedniego mandatu w określonych sprawach.

Zgromadzenie Parlamentarne OBWE (*OSCE Parliamentary Assembly*) – powstało w 1991 r. na podstawie Paryskiej Karty Nowej Europy, uzupełniając płaszczyznę dialogu pomiędzy państwami o wymiar parlamentarny. Członkami Zgromadzenia są parlamentarzyści z państw uczestniczących, wyznaczeni przez swoje parlamenty narodowe do stałych delegacji do ZP OBWE. Zadania Zgromadzenia to m.in.: ocena realizacji celów OBWE, do których należy umacnianie bezpieczeństwa i współpracy na obszarze działania w trzech wymiarach bezpieczeństwa: polityczno-wojskowym, gospodarczo-ekologicznym i ludzkim, debata nad sprawami podnoszonymi w czasie spotkań Rady Ministerialnej oraz w czasie szczytów szefów

państw lub rządów, rozwijanie i wspieranie mechanizmów służących zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów, wspieranie procesu umacniania i konsolidacji demokratycznych instytucji w państwach uczestniczących w OBWE, przyczynianie się do rozwoju struktur instytucjonalnych OBWE, a także rozwoju stosunków i współpracy pomiędzy instytucjami OBWE. Jedną z istotnych form działania ZP OBWE jest udział jej członków w międzynarodowych misjach obserwacji wyborów (w tym zakresie współpracuje z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka – *Office for Democratic Institutions and Human Rights* – ODIHR). Efektem jego prac są rezolucje i rekomendacje dla prac innych instytucji OBWE.

Struktury wykonawcze OBWE:

Sekretarz Generalny (*Secretary General*) – jest najwyższym urzędnikiem OBWE i kieruje pracą Sekretariatu OBWE. Powołuje go Rada Ministerialna na trzyletnią kadencję. Jego biuro znajduje się w Wiedniu. Do jego obowiązków należy administracyjne zarządzanie strukturami i operacjami Organizacji. Sekretarzem Generalnym jest obecnie Szwajcar Thomas Greminger.

Sekretariat OBWE – ma siedzibę w Wiedniu. W skład sekretariatu wchodzi m.in.: Wydział ds. Walki z Terroryzmem, Centrum Zapobiegania Konfliktom (*Conflict Prevention Centre* – CPC), Biuro Specjalnego Przedstawiciela OBWE ds. zwalczania handlu ludźmi, Wydział ds. Policji, Wydział ds. zagrożeń ponadnarodowych.

Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (*Office for Democratic Institutions and Human Rights* – ODIHR) – główna instytucja OBWE ds. wymiaru ludzkiego. Ma siedzibę w Warszawie. Zajmuje się promowaniem praw człowieka, demokracji i rządów prawa. Organizuje coroczne dwutygodniowe Spotkanie Przeglądowe Wymiaru Ludzkiego (*Human Dimension*

Implementation Meeting – HDIM) w Warszawie oraz seminaria eksperckie. Zapewnia ekspertyzy i szkolenia dotyczące zagadnień konstytucyjnych i prawnych. Organizuje z ramienia OBWE obserwację wyborów w państwach uczestniczących (wypracowało szereg standardów w zakresie metodologii obserwacji wyborów). W ostatnich latach działalność ODIHR rozszerzyła się znacząco na zagadnienia dotyczące zwalczania nietolerancji i dyskryminacji, walki z handlem ludźmi. Obecnym dyrektorem Biura jest Włoch Matteo Mecacci, który swoją kadencję rozpoczął w styczniu 2021 r.

Przedstawiciel ds. Wolności Mediów (*Representative on Freedom of the Media*) – agenda OBWE założona w 1997 r. Biuro Reprezentanta znajduje się w Wiedniu. Zajmuje się sprawami związanymi z przestrzeganiem standardów międzynarodowych w zakresie wolności środków masowego przekazu w państwach OBWE. W okresowych sprawozdaniach przedstawianych Stałej Radzie OBWE zwraca uwagę na niepokojące zjawiska w poszczególnych państwach. Zwraca się również bezpośrednio do władz danego państwa z prośbą o wyjaśnienie konkretnej sytuacji (np. nadużywanie przez władze państwowe przepisów o zniesławieniu, wprowadzanie zmian w ustawodawstwie dotyczącym mediów niezgodnych ze standardami demokratycznymi). Obecnie funkcję Przedstawiciela OBWE ds. Wolności Mediów pełni pani Teresa Ribeiro z Portugalii.

Wysoki Komisarz OBWE ds. Mniejszości Narodowych (*High Commissioner on National Minorities*) – ma siedzibę w Hadze, powoływany jest przez Radę Ministerialną. Wysoki Komisarz zajmuje się monitorowaniem sytuacji w państwach Organizacji i wczesnym ostrzeganiem o pojawiających się zagrożeniach dla stabilności na obszarze OBWE o podłożu narodowościowym. Mandat Komisarza obejmuje tzw. cichą dyplomację (*silent diplomacy*), tj. działania niepubliczne zmierzające do redukcji napięć, w tym prawo do mediacji między stronami sporu/konfliktu. Od grudnia 2020 r. funkcję Wysokiego Komisarza sprawuje Karirat Abdrakhmanov z Kazachstanu.

Organy związane z OBWE:

Trybunał Koncyliacji i Arbitrażu (*Court of Conciliation and Arbitration*) – powstał w 1992 r. w celu rozwiązywania sporów pomiędzy państwami OBWE, które są stronami Konwencji. Siedzibą Trybunału jest Genewa. Do tej pory do Trybunału nie została skierowana żadna sprawa.

Wspólna Grupa Konsultacyjna (*Joint Consultative Group*) – utworzona w 1990 r. w celu czuwania nad wykonaniem postanowień traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych. W skład Grupy wchodzi 30 państw, jej spotkania odbywają się w Wiedniu.

Komisja Konsultacyjna ds. Traktatu o Otwartych Przestworzach (*Open Skies Consultative Commission – OSCC*) – składa się z przedstawicieli 34 państw-stron Traktatu o Otwartych Przestworzach.

W instytucjach OBWE zatrudnionych jest blisko 550 urzędników, około 2300 osób sprawuje funkcje pomocnicze, głównie w krajach członkowskich. Budżet organizacji wzrósł z 21 mln euro w 1994 r. do 141,1 mln euro w roku 2015, z czego dużą część pochłaniają misje terenowe.

www.osce.org

www.oscepa.org

Inicjatywa Środkowoeuropejska *Central European Initiative*

Siedziba: Triest

Początki Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (IŚE) sięgają 1989 r., kiedy to w Budapeszcie przedstawiciele Austrii, Jugosławii, Węgier i Włoch utworzyli Quadragonale. Po przyjęciu Czechosłowacji powstało Pentagonale, zaś po przystąpieniu Pol-

ski w 1991 r. – Heksagonale. Zmiany w składzie grupy nastąpiły w związku z rozpadem Jugosławii i podziałem Czechosłowacji. W połowie 1992 r. pełne członkostwo przyznano Bośni i Hercegowinie, Chorwacji i Słowenii oraz przyjęto nową nazwę – Inicjatywa Środkowoeuropejska. Obecnie organizacja skupia 17 państw: Albanie, Białoruś, Bośnię i Hercegowinę, Bułgarię, Chorwację, Czarnogórę, Czechy, Macedonię, Mołdawię, Polskę (od 1991 r.), Rumunię, Serbię, Słowację, Słowenię, Ukrainę, Węgry i Włochy. Przewodnictwo sprawuje obecnie Mołdawia. W roku 2024 przewodnictwo ma przejąć Albania.

Zadaniem tego ugrupowania jest wspieranie procesu integracji europejskiej i euroatlantyckiej. Główną inspiracją do powstania IŚE na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych było umożliwienie młodym demokracjom z Europy Środkowej i Wschodniej zbliżenia do wolnego świata, umocnienie ich kruchych systemów politycznych, woli budowania państwa prawa i gospodarki wolnorynkowej. Celem IŚE było pełniejsze przygotowanie tych państw do europejskich procesów integracyjnych. Duże znaczenie w procesie tworzenia miały obawy Włoch przed zdominowaniem regionu przez nowe państwo, jakim były zjednoczone Niemcy. Cele organizacji zostały sformułowane w Dokumentie Politycznym przyjętym 1 sierpnia 1990 r. w Wenecji. Określił on IŚE jako nową formę współpracy w Europie, która wnosić będzie wkład w dzieło europejskiego bezpieczeństwa i stabilizacji w okresie transformacji systemowej w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Współpraca regionalna miała ułatwić harmonijne kontakty pomiędzy krajami postkomunistycznymi a zachodnioeuropejskimi, przyspieszając poznawanie zachodnioeuropejskich norm w wielu dziedzinach życia. To zaś w perspektywie miało ułatwić przyszłe procesy integracyjne. Od 2002 r. akcent przesuwają się na współpracę o wymiarze praktycznym w formie różnego rodzaju wielostronnych projektów współ-

pracy polegających na promowaniu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwijaniu spójności makroregionów, także poprzez dążenie do ustanowienia praktycznej i instytucjonalnej współpracy z UE/Komisją Europejską. Inicjatywa Środkowoeuropejska od kilku lat w sposób coraz bardziej zdecydowany zmienia także swój profil na ugrupowanie o charakterze gospodarczym, koncentrującym się na stymulowaniu procesów zbliżenia społeczno-ekonomicznego, z pewnymi działaniami wspierającymi kontakty społeczne, kulturę i naukę.

Głównymi organami IŚE są **spotkania szefów rządów** (raz do roku – jesienią; ostatnie odbyło się w dniu 3 grudnia 2021 r. w Budwie) oraz spotkania Ministrów Spraw Zagranicznych (ostatnie – 7 listopada 2022 r. w Sofii). Bieżącą koordynacją prac zajmuje się Komitet Krajowych Koordynatorów IŚE, w skład którego wchodzi przedstawiciele MSZ wszystkich państw członkowskich.

IŚE utrzymuje robocze kontakty z innymi strukturami współpracy regionalnej głównie Europy Płd.-Wsch., m.in. Radą Współpracy Regionalnej (*Regional Cooperation Council – RCC*) i Organizacją Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej (*Organisation of the Black Sea Economic Cooperation – BSEC*). Ich celem jest bieżąca wymiana informacji i w pewnym stopniu koordynacja (np. terminów ważniejszych spotkań lub uruchamianych projektów). Ponadto odnotować należy nieregularnie organizowane w Brukseli robocze spotkania Sekretariatu Wykonawczego IŚE z przedstawicielami Komisji Europejskiej, służące głównie prezentacji działań IŚE i dyskusji na temat potencjalnych wspólnych obszarów zainteresowania. Sekretariat IŚE poszukuje możliwości udziału IŚE w różnych projektach unijnych.

Polska jest członkiem ugrupowania od 1991 r. Przewodniczyła IŚE w 1995 r. oraz w 2003 r. We współpracę w ramach IŚE ze strony Polski zaangażowane są m.in. urzędy i instytucje rządowe, Sejm i Senat (przedstawiciele obu izb uczestniczą w pracach Zgromadzenia Parlamentarnego IŚE), a także uczel-

nie wyższe. Polska zainicjowała w ramach IŚE współpracę młodzieży w formule „Forum Młodzieży”, a także była pierwszym organizatorem Forum Dziennikarzy IŚE.

W 2018 r. IŚE opuściła Austria, uznając misję tego ugrupowania za wyczerpaną wobec zmian, jakie zaszły w regionie od czasu powołania Inicjatywy. Decyzję o rezygnacji z członkostwa przedstawiciele rządu Austrii argumentowali także potrzebą zracjonalizowania, m.in. pod względem finansowym, zaangażowania Austrii w różnych instytucjach i organizacjach międzynarodowych.

Organami pomocniczymi IŚE są:

Sekretariat Wykonawczy z siedzibą w Trieście (Włochy), którym kieruje Sekretarz Generalny Roberto Antonione z Włoch, oraz **Sekretariat IŚE ds. Projektów przy Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju** (współpraca IŚE–EBOiR nawiązana została w 1991 r.)

Od 2004 r. w ramach IŚE funkcjonują ponadto:

- 1) Program Wymiany Doświadczeń (*Know-how Exchange Programme* – KEP) – to instrument dwustronnej pomocy technicznej. Program służy promocji i wspieraniu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk między państwami IŚE należącymi do UE, a nieunijnymi krajami członkowskimi.
- 2) Sieć Uniwersytetów IŚE (*CEI University Network* – *CEIUni-Net*). Kartę Założycielską Sieci Uniwersytetów IŚE przyjęto na Szczycie Premierów państw IŚE w listopadzie 2003 r. w Warszawie. W ramach tej sieci (z Polski UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) realizowane są wspólne programy współpracy, m.in. studia magisterskie,

wymiana nauczycieli akademickich i studentów, specjalistyczne seminaria czy szkolenia itp. Sieć finansowana jest przez stronę włoską. Sekretariat Wykonawczy IŚE podejmuje starania, aby pozyskać środki unijne na rozwój tej współpracy.

- 3) Wydział ds. projektów UE (tzw. Sekretariat IŚE ds. Projektów UE) – komórka Sekretariatu Wykonawczego IŚE w Trieście, której zadaniem jest poszukiwanie wielostronnych projektów unijnych, do których IŚE mogłaby się włączyć lub których mogłaby być inicjatorem.
- 4) Sieć Współpracy Naukowej i Technologicznej IŚE (*CEI Science and Technology Network*). Zadaniem sieci jest ułatwienie kontaktów między ośrodkami naukowymi państw członkowskich i w miarę możliwości realizowanie wspólnych projektów.

Inicjatywa Środkowoeuropejska od 2002 r. dysponuje także tzw. **Funduszem Współpracy** (*CEI Co-operation Fund*). Jego budżet pochodzi z obowiązkowych składek państw członkowskich. Służy on dofinansowywaniu tzw. miękkich projektów (np. seminaria, konferencje, specjalistyczne szkolenia, spotkania ekspertów, imprezy kulturalne itp.).

www.cei.int

Rada Państw Morza Bałtyckiego (RPMB) *The Council of the Baltic Sea States*

Siedziba: Sztokholm

Została powołana w Kopenhadze 6 marca 1992 r. przez ministrów spraw zagranicznych Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Rosji (zawieszona) i Szwecji.

cji, z udziałem przedstawiciela Komisji Europejskiej. W 1995 r. do grona członków dołączyła Islandia. Zgodnie z Deklaracją Kopenhaską, celem RPMB jest popieranie nowych idei związanych ze współpracą w regionie, przy zachowaniu bliskich stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi. Status obserwatora w Radzie mają Francja, Włochy, Ukraina, Wielka Brytania, Holandia i USA. Status specjalnego członka mają organizacje, m.in. Związek Miast Bałtyckich, Bałtycka Współpraca Subregionalna i OECD. W 1998 r. powołano stały Sekretariat RPMB z siedzibą w Sztokholmie, finansowany ze składek członkowskich państw RPMB.

Celem RPMB jest współpraca obejmująca wspieranie demokratycznego rozwoju państw Morza Bałtyckiego, zapewnienie rozwoju gospodarczego tych państw, ochronę zdrowia, ochronę środowiska naturalnego i działania w zakresie energetyki, jak również transport i łączność, kulturę, edukację, turystykę i wymianę informacji.

Najwyższym organem RPMB jest coroczna Sesja Ministerialna z udziałem ministrów spraw zagranicznych i przedstawiciela Komisji Europejskiej, zwoływana w kraju sprawującym w danym roku przewodnictwo Rady. Przewodniczy jej minister spraw zagranicznych tego kraju. Polska sprawowała przewodnictwo trzykrotnie: w latach 1994/1995, 2004/2005 oraz 2015/2016. Od 1996 r. co dwa lata spotykają się przywódcy państw członkowskich RPMB. Rokrocznie natomiast odbywają się spotkania z udziałem przedstawicieli Rady Państw Morza Bałtyckiego oraz organizacji związanych z Morzem Bałtyckim, będącymi partnerami strategicznymi Rady Państw Morza Bałtyckiego. Drugim organem jest Komitet Wyższych Urzędników, który koordynuje prace Rady między sesjami. Komitet na bieżąco omawia problemy związane ze współpracą w ramach RPMB i przygotowuje sesje ministerialne.

www.cbss.st

Nieformalnym wymiarem parlamentarnym RPMB jest **Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego (KPMB)**; zob. wyżej s. 9) powołana w 1991 r. w Helsinkach jako forum dialogu politycznego między parlamentarzystami z Regionu Morza Bałtyckiego. Misją KPMB jest podnoszenie świadomości i budowanie opinii w zakresie bieżących zagadnień politycznych oraz spraw istotnych dla Regionu Morza Bałtyckiego, promowanie i pobudzanie różnych inicjatyw i wysiłków w zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju ekologicznego, społecznego i ekonomicznego Regionu Morza Bałtyckiego oraz uwidacznianie znaczenia Regionu Morza Bałtyckiego i dotyczących go zagadnień w szerszym europejskim kontekście. KPMB inicjuje polityczne działania w regionie i nadaje im kierunek. Wspiera i wzmacnia demokratyczne instytucje w państwach uczestniczących, usprawnia dialog między rządami, parlamentami i społeczeństwem obywatelskim, wzmacnia wspólną tożsamość Regionu Morza Bałtyckiego dzięki współpracy parlamentów krajowych i regionalnych. KPMB może rozpatrywać wszystkie sprawy szczególnie interesujące i mające znaczenie dla Regionu Morza Bałtyckiego oraz może, w razie potrzeby, wydawać opinie na temat tych zagadnień.

Po agresji Rosji na Ukrainę członkostwo Zgromadzenia Federalnego Federacji Rosyjskiej, Parlamentu Obwodu Królewieckiego, Parlamentu Republiki Karelii, Parlamentu Obwodu Leningradzkiego i Parlamentu Miasta Sankt Petersburga w KPMB zostało zawieszono i zamrożone.

Działalność Konferencji jest finansowana ze składek jej członków. Konferencja nie ma siedziby, ale posiada swój stały sekretariat. Językiem roboczym jest język angielski.

www.bspc.net

W ramach współpracy bałtyckiej mieszczą się także:

Rada Bałtycka (*Baltic Council*) – przymierze polityczne Estonii, Litwy i Łotwy zawarte w 1990 r., mające na celu koordynację

polityki zagranicznej. Głównym zadaniem Rady Bałtyckiej jest monitorowanie współpracy państw bałtyckich zarówno na poziomie ustawodawczym, jak i wykonawczym oraz zapewnienie monitorowania podjętych decyzji. Rada Bałtycka wykształciła organy wewnętrzne, którymi są: Bałtycka Rada Prezydentów, Bałtycka Rada Ministrów i Zgromadzenie Bałtyckie, skupiające parlamentarzystów. Ten sam kraj sprawuje prezydencję w obu organizacjach przez rok, umożliwiając w ten sposób Zgromadzeniu Bałtyckiemu i Bałtyckiej Radzie Ministrów skuteczniejszą identyfikację wspólnych priorytetów i zadań oraz skuteczniejszą koordynację pracy ich jednostek organizacyjnych.

Zgromadzenie Bałtyckie (*Baltic Assembly*) – jest organizacją międzynarodową ustanowioną w celu promowania współpracy między parlamentami Republiki Estońskiej, Republiki Łotewskiej i Republiki Litewskiej. Zgromadzenie Bałtyckie składa się z członków trzech delegacji – od 12 do 16 parlamentarzystów z każdego państwa członkowskiego, mianowanych zgodnie z zasadą proporcjonalnej reprezentacji politycznej w każdym parlamencie narodowym. Dokumenty przyjęte przez Sesję Zgromadzenia Bałtyckiego mogą zostać przedłożone Bałtyckiej Radzie Ministrów, zapewniając bezpośredni związek z władzą wykonawczą państw bałtyckich. Posiada stały sekretariat w Rydze.

HELCOM – Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku, znana również jako Komisja Helsińska lub HELCOM. Jest to organizacja międzynarodowa proklamowana przez tzw. konwencję helsińską z 1974 r. jako jej organ wykonawczy. Jej zadaniem jest monitorowanie oraz ochrona środowiska naturalnego Morza Bałtyckiego. HELCOM jest również organem koordynującym, ustalający wielostronne działania w przypadku poważnych incydentów morskich. Członkami HELCOM są: Dania, Estonia, Unia Europejska, Finlandia, Niemcy, Łotwa, Litwa, Polska, Rosja (zawieszona) i Szwecja.

Rada Nordycka
(Nordic Council, RN),
Nordycka Rada Ministrów
(Nordic Council of Ministers, NRM)

Siedziba: Sekretariat RN: Sztokholm;
Sekretariat NRM: Kopenhaga

Rada Nordycka jest wyjątkową organizacją, nie została bowiem utworzona na mocy umowy międzynarodowej (statutu), jak inne organizacje międzynarodowe, ale przez parlamenty krajów skandynawskich, które uchwaliły powołanie jej do życia. Powstała w 1952 r. jako forum współpracy parlamentarnej Danii, Islandii, Norwegii, Szwecji, Grenlandii, Wysp Alandzkich i Wysp Owczych. W 1955 r. do Rady przyłączyła się Finlandia. W Traktacie Helsińskim z 1962 r. państwa nordyckie zobowiązały się do rozwijania współpracy w dziedzinie prawa, kultury i nauki, w płaszczyźnie socjalnej, gospodarczej i ochrony środowiska. W celu promocji współpracy w poszczególnych dziedzinach zawarte zostały porozumienia szczegółowe: umowa ustanawiająca wspólny rynek pracy (1954 r.), umowa w sprawie unii paszportowej (1954 r.), umowa kulturalna (1972 r.), konwencja o ochronie środowiska (1974 r.), konwencja o językach (1981 r.) oraz konwencja socjalna (1991 r.).

Prace Rady Nordyckiej wspomaga Sekretariat z siedzibą w Sztokholmie. Decyzje podjęte jednomyślnie są obowiązujące dla rządów państw członkowskich.

Rada Nordycka jest forum doradczym i konsultacyjnym. Współpraca w ramach Rady dotyczy wszystkich dziedzin życia poza polityką zagraniczną i obronnością. Jej celem jest rozwijanie współpracy pomiędzy parlamentami i rządami państw skandynawskich. Rada ma prawo inicjatywy oraz wydaje zalecenia i opinie dla rządów lub Nordyckiej Rady Ministrów.

W skład Rady Nordyckiej wchodzi 87 delegatów parlamentów i 80 przedstawicieli rządów państw nordyckich i terytoriów autonomicznych. Ci pierwsi wybierani są poprzez same parlamenty spośród ich członków. Dania ma 16 przedstawicieli, Finlandia – 18, Islandia – 7, Norwegia i Szwecja – po 20, Wyspy Owcze, Grenlandia i Wyspy Alandzkie – po 2. Delegaci do RN zasiadają w porządku alfabetycznym według nazwisk, każdy posiada mandat wolny i dysponuje jednym głosem. Na forum Rady Nordyckiej mają prawo zabierania głosu także przedstawiciele ludności autochtonicznej regionów północnych (Laponii), ale bez prawa udziału w głosowaniu.

Nordycka Rada Ministrów, jako forum regularnej współpracy na szczeblu rządowym, została powołana w 1971 r. Rada Nordycka i Nordycka Rada Ministrów dbają o utrzymanie spójności regionu.

Rada Nordycka i Nordycka Rada Ministrów są głównymi organami koordynującymi współpracę regionalną państw nordyckich. Zakres ich działania to właściwie wszystkie aspekty polityki wewnętrznej państw nordyckich oraz współpraca z regionami przyległymi i z Unią Europejską. Celem RN i NRM jest poszukiwanie przez suwerenne państwa wspólnych rozwiązań, które przynoszą korzyści wszystkim stronom na forum międzynarodowym. Nordycka Rada Ministrów podejmuje decyzje w sprawach budżetu oraz wyznacza kierunki współpracy w polityce wewnętrznej państw nordyckich.

Zgromadzenie Plenarne Rady Nordyckiej składa się z przedstawicieli parlamentów krajowych oraz przedstawicieli rządów, którzy jednak nie mają prawa głosowania. Jest najwyższym ciałem decyzyjnym Rady. Sesje zwyczajne Zgromadzenia Plenarnego RN odbywają się raz w roku w parlamentach poszczególnych krajów. Pomędzy sesjami Zgromadzenia Plenarnego najwyższym ciałem decyzyjnym jest 11-osobowe Prezydium Rady Nordyckiej. Prezydium przygotowuje raport roczny dla Zgromadzenia, a także przyjmuje budżet.

www.norden.org

Unia Europejska (UE)

European Union (EU)

Union Européenne (UE)

Organizacja międzynarodowa posiadająca osobowość prawną, która przejęła instytucje i dorobek Wspólnoty Europejskiej. Organizację Unii Europejskiej regulują, zmienione Traktatem z Lizbony, Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Unia Europejska działa poprzez swoje organy, wśród których podstawowe znaczenie mają instytucje UE.

Organy i instytucje Unii Europejskiej:

Parlament Europejski (PE) (*European Parliament*) – pełni (wraz z Radą UE) funkcję prawodawczą i budżetową oraz sprawuje nadzór nad Komisją Europejską i zatwierdza jej przewodniczącego. Jest on wybierany na okres 5 lat w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Posłowie do PE reprezentują obywateli i zasiadają w parlamencie nie według kraju pochodzenia, lecz według przynależności politycznej (grupy polityczne). Do momentu wyjścia Wielkiej Brytanii z UE, Parlament Europejski liczył 751 posłów, w tym 51 z Polski. Po wyjściu Wielkiej Brytanii z UE brytyjscy posłowie opuścili PE, a część zwolnionych mandatów została rozdysponowana między państwa członkowskie. Obecnie Parlament Europejski liczy 705 posłów, w tym 52 z Polski. Ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego odbyły się w maju 2019 r., a kolejne odbędą się w terminie 6–9 czerwca 2024 r.

Rada Europejska (*European Council*) – wyznacza ogólne kierunki polityki i priorytety UE. W jej skład wchodzi szefowie państw lub rządów państw członkowskich, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji Europejskiej. W jej pracach uczest-

niczy także wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Rada Europejska nie ma uprawnień do uchwalania aktów prawnych. Zbiera się dwa razy w ciągu półroczu. Rada Europejska wybiera swojego przewodniczącego na okres dwóch i pół roku, sama nie jest organem kadencyjnym.

Rada Unii Europejskiej (*Council of the European Union*) – do jej kompetencji należy stanowienie prawa (wspólnie z Parlamentem Europejskim) i koordynacja polityk w poszczególnych obszarach. Jest organem międzyrządowym, a jej członkowie reprezentują interesy swoich państw i działają zgodnie z instrukcjami swoich rządów. Skład Rady nie jest stały. Działa ona w różnych formacjach, w ramach których państwa członkowskie są reprezentowane przez różnych ministrów. Decyzje Rady są przygotowywane przez Komitet Stałych Przedstawicieli rządów państw członkowskich – **COREPER**. Jest on organem pomocniczym Rady i składa się z ambasadorów – stałych przedstawicieli państw członkowskich przy UE (**COREPER II**) lub ich zastępców (**COREPER I**). Przewodnictwo w Radzie UE (prezydencje) sprawują rotacyjnie państwa członkowskie. Traktat z Lizbony wprowadził 18-miesięczną prezydencję zbiorową (tzw. **trio**), w trakcie której 3 państwa kolejno przewodniczą przez okres 6 miesięcy poszczególnym składom Rady, z wyłączeniem Rady ds. Zagranicznych, której przewodzi wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Rada podejmuje większość decyzji większością kwalifikowaną. Wówczas głosy liczone są zgodnie z tzw. zasadą podwójnej większości. Oznacza to, że „za” musi być 55% głosujących państw, reprezentujących 65% ludności UE. Mniejszość blokująca stanowi co najmniej cztery państwa reprezentujące co najmniej 35% ludności UE. Decyzja Rady nie może w związku z tym zostać zablokowana przez pojedyncze duże państwo. Większością kwalifikowaną podejmowane jest ok. 80% decyzji legislacyjnych Rady UE. W szczególnych przypadkach decyzje podejmowane są jednomyślnie. Wstrzymanie się od głosu nie stanowi przeszkody w podjęciu decyzji.

Komisja Europejska (*European Commission*) – jest organem wykonawczym Unii Europejskiej i reprezentuje interesy Unii jako całości, nie zaś interesy poszczególnych państw. Do głównych kompetencji Komisji należy określanie celów i priorytetów działania, inicjatywa legislacyjna, wykonanie budżetu UE, nadzór nad stosowaniem prawa UE oraz reprezentowanie Unii na arenie międzynarodowej. Komisja składa się z liczby komisarzy równej liczbie państw członkowskich i jest powoływana na 5 lat (obecna kadencja: 2019–2024). W skład komisji wchodzi też Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa jako jeden z jej wiceprzewodniczących. W obecnej kadencji kolegium pracuje pod przewodnictwem Ursuli von der Leyen, w składzie 27 komisarzy. Wielka Brytania w związku z opuszczeniem UE nie desygnowała komisarza.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (*Court of Justice of the European Union*) – kontroluje legalność aktów instytucji UE i czuwa nad poszanowaniem przez państwa członkowskie obowiązków wynikających z traktatów. Trybunał dokonuje wykładni prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Rozstrzyga również spory prawne między rządami a instytucjami Unii, rozpatruje sprawy wnoszone przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub organizacje, które uważają, że ich prawa zostały naruszone przez instytucje UE. Siedziba Trybunału znajduje się w Luksemburgu.

Europejski Bank Centralny (*European Central Bank*) – niezależna instytucja powołana do prowadzenia polityki pieniężnej. Wraz z bankami centralnymi 27 państw UE tworzy Europejski System Banków Centralnych. Jego główne zadanie to definiowanie i realizacja polityki pieniężnej Unii oraz nadzór nad rynkami i instytucjami finansowymi.

Trybunał Obrachunkowy (*Court of Auditors*) – kontroluje wykonanie budżetu UE i rozliczenia wszystkich dochodów i wydatków Unii. Po zamknięciu roku budżetowego Trybunał przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE sprawozdanie z wykonania budżetu UE.

W Unii działają również dodatkowe organy, spełniające specyficzne zadania. Należą do nich: Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, Europejski Inspektor Ochrony Danych oraz Europejski Bank Inwestycyjny, Urząd Publikacji UE, Europejski Urząd Doboru Kadr. Poza tym Unia ma do dyspozycji organy doradcze: **Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny**, **Komitet Regionów** oraz szereg wyspecjalizowanych i zdecentralizowanych agencji.

Trio

Formuła grupowej prezydencji (trio) sprawowanej przez trzy kolejno po sobie następujące państwa została wprowadzona w 2006 r. (na mocy nowelizacji Regulaminu wewnętrznego Rady z dnia 15 września 2006 r.). Sprawowanie prezydencji grupowej oznacza, że trzy kraje sprawujące po sobie przewodnictwo będą koordynować między sobą główne cele, jakie chciałyby zrealizować w okresie 18 miesięcy sprawowanych przez siebie trzech kolejnych prezydencji. Skuteczną realizację tej koncepcji zapewnić ma też założenie, że każde trio składa się z państwa dużego i dwóch państw mniejszych, a także i to, że w każdej trójce będą kraje starej i nowej Unii.

Każde państwo członkowskie UE sprawuje prezydencję w Radzie UE zgodnie z wcześniej określonym porządkiem. Aktualnie kolejność sprawowania prezydencji UE jest określona do lipca 2030 r. na mocy decyzji Rady (UE) 2016/1316. Zgodnie z tym, Polska obejmie przewodnictwo w RUE w I połowie 2025 r., co oznacza również realizację spotkań w parlamentarnym wymiarze prezydencji.

Poza wypracowaniem przez trzy państwa wspólnego 18-miesięcznego programu pracy każdy z partnerów zobowiąza-

ny jest opracować program pracy na 6 miesięcy „swojej” prezydencji, który nawiązuje do ramowego programu trio. Współpraca w ramach trio dotyczy wymiany doświadczeń oraz konsultacji podejmowanych działań nie tylko w czasie trwania prezydencji, ale także na etapie jej przygotowywania.

Obowiązujący porządek sprawowania prezydencji UE (z znaczeniem trio prezydencji):

Hiszpania	lipiec–grudzień 2023
Belgia	styczeń –czerwiec 2024
Węgry	lipiec–grudzień 2024
Polska	styczeń –czerwiec 2025
Dania	lipiec–grudzień 2025
Cypr	styczeń –czerwiec 2026
Irlandia	lipiec–grudzień 2026
Litwa	styczeń –czerwiec 2027
Grecja	lipiec–grudzień 2027
Włochy	styczeń –czerwiec 2028
Łotwa	lipiec–grudzień 2028
Luksemburg	styczeń –czerwiec 2029
Niderlandy	lipiec–grudzień 2029
Słowacja	styczeń –czerwiec 2030
Malta	lipiec–grudzień 2030

Trojka

Oryginalnie określano terminem trojki UE współpracę trzech prezydencji w ramach Rady: urzędującej, przeszłej i przyszłej. Polegała ona przede wszystkim na zapewnieniu aktual-

nej prezydencji wsparcia poprzedzającej i kolejnej prezydencji w zakresie prowadzenia Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB). Traktat Amsterdamski (1997) ustanowił nową trojkę (w zasadzie czwórkę) do prowadzenia WPZiB, składającą się z urzędującej prezydencji, kolejnej prezydencji, Wysokiego Przedstawiciela do Spraw Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz przedstawiciela Komisji Europejskiej (zazwyczaj był nim przewodniczący bądź komisarz ds. stosunków zewnętrznych).

Trojka UE nie ma kompetencji decyzyjnych, a sam termin „trojka” nie występuje w traktatach. Decyzje podejmują stosowne organy (aktualna prezydencja i Wysoki Przedstawiciel), a trojka jako taka ma jedynie głos doradczy, pełni funkcje reprezentacyjne i skupia się na płynnym przekazywaniu władzy i zachowaniu kultury organizacyjnej. Trojka ma charakter kroczący, zmienny skład, który co 12 miesięcy przez pół roku pokrywa się ze składem trio.

Obecnie terminem „trojka” potocznie określa się zarówno przedstawicieli (różnego szczebla) trzech kolejnych prezydencji narodowych, jak i współpracę trzech organów wspólnotowych (a także innych unijnych podmiotów) w różnych konfiguracjach, głównie w kontaktach zewnętrznych, w celu przedstawienia wspólnego stanowiska Unii. W wymiarze parlamentarnym Unii Europejskiej (COSAC, KPPUE) w skład trojki wchodzi dodatkowo także Parlament Europejski. Samo pojęcie weszło do języka polityki międzynarodowej w latach sześćdziesiątych, gdy Związek Radziecki domagał się zastąpienia Sekretarza Generalnego ONZ przez trzyosobowy zespół złożony z przedstawicieli bloku wschodniego, Zachodu i krajów niezaangażowanych.

EURONEST (*Euronest Parliamentary Assembly*) – zgromadzenie parlamentarne skupiające po 10 parlamentarzystów z państw objętych programem Partnerstwa Wschodniego oraz 60 członków Parlamentu Europejskiego.

Jest to wspólne forum równolegle istniejących komisji ds. współpracy parlamentarnej współtworzonych przez Parlament Europejski z parlamentami Ukrainy, Mołdawii oraz Gruzji, Armenii i Azerbejdżanu. EURONEST stanowić ma forum wymiany informacji i doświadczeń, ułatwiać wzajemne zrozumienie oraz tworzenie wspólnych stanowisk i rekomendacji Parlamentu Europejskiego i parlamentów państw partnerskich przedstawianych odpowiednim organom Partnerstwa Wschodniego. W przeciwieństwie do Zgromadzenia Parlamentarnego Unii dla Śródziemnomorza w EURONEST nie uczestniczą przedstawiciele parlamentów narodowych państw członkowskich UE. Posiedzenie inauguracyjne EURONEST odbyło się 3 maja 2011 r. w Brukseli. X sesja EURONEST miała miejsce 19–21 lutego 2023 r. w Kiszyniowie.

<https://www.europarl.europa.eu/euronest/en/plenary.html>
www.europa.eu

Grupa Wyszehradzka (V4)

Visegrad Group

Siedziba: brak

Formalnym początkiem tzw. współpracy wyszehradzkiej była „Deklaracja o współpracy Rzeczypospolitej Polskiej, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej i Republiki Węgierskiej w dążeniu do integracji europejskiej”, podpisana 15 lutego 1991 r. przez prezydentów Lecha Wałęsę i Vaclava Havla oraz premiera Józsefa Antalla w Wyszehradzie na Węgrzech. Pierwotnie organizacja nazywała się Trójkątem Wyszehradzkim. W 1993 r., gdy nastąpił podział Czechosłowacji na dwa suwerenne państwa, Czechy i Słowację, zaczęła funkcjonować obecna nazwa – Grupa Wyszehradzka oraz Czwórka Wyszehradzka (V4).

Od współpracy w ramach Grupy Wyszehradzkiej początkowo oczekiwano:

- uzyskania lepszej pozycji w procesie stowarzyszenia się z Unią Europejską i uzyskania dogodnych warunków do szybkiego połączenia ze Wspólnotą;
- ożywienia współpracy gospodarczej, przede wszystkim zdolności wytwórczych;
- pogłębienia działań zmierzających do harmonizacji przeobrażeń systemowych, zbliżających członków Grupy do standardów i wymogów UE.

W latach 1999–2004 kontakty nabrały tempa, a Grupa zyskała na znaczeniu, choć nadal utrzymywały się kontrowersje w poszczególnych sprawach (np. taktyki postępowania w ostatniej fazie negocjacji z UE, stanowiska wobec treści projektu Traktatu ustanawiającego konstytucję dla Europy).

Ważnym impulsem dla V4 było powołanie w 2000 r. Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego z siedzibą w Bratysławie. Funduszem zarządza Konferencja Ministrów Spraw Zagranicznych czterech państw, której ciałem wykonawczym jest Rada Ambasadorów. Fundusz służy rozwojowi współpracy i wspieraniu integracji z UE członków Grupy poprzez finansowanie wspólnych programów wymiany kulturalnej i młodzieżowej, programów naukowo-badawczych oraz wspieranie współpracy przygranicznej. W 2002 r. utworzono Wyszehradzki Fundusz Stypendialny.

W maju 2004 r. premierzy państw V4 podpisali Deklarację o współpracy regionalnej, która zastąpiła ustalenia z 1991 r. Postanowiono, że członkowie Grupy będą nadal konsultować między sobą stanowiska na temat ważnych problemów regionu oraz że będą popierać starania państw bałkańskich, Ukrainy, a także, o ile wyrazi takie życzenie, Białorusi o przyjęcie do UE.

Poza kwestiami europejskimi, współpraca w ramach V4 koncentruje się przede wszystkim na wzmacnianiu stabilności w Europie Środkowej, wymianie informacji, promocji wspólnoty

kulturowej, a także kooperacji w zakresie kultury, nauki, edukacji oraz wymiany młodzieży. Priorytetowymi obszarami współpracy są rozbudowa infrastruktury transportowej oraz umacnianie bezpieczeństwa energetycznego w regionie. Istnieje również mechanizm współpracy z krajami trzecimi w formule „V4+”.

Grupa nie ma żadnych formalnych struktur i funkcjonuje w cyklu rotacyjnych rocznych prezydencji. Realizowane one są w trzech wymiarach: rządowym, prezydenckim oraz parlamentarnym. Kluczowym wydarzeniem jest co roku w czerwcu spotkanie premierów państw V4, podczas którego podsumowuje się działania kończącego się przewodnictwa i określa cele i zadania kolejnej prezydencji grupy. Istotną rolę odgrywają resorty spraw zagranicznych, które zajmują się koordynacją działań, natomiast szczegółowe postanowienia realizowane są przez inne resorty i zespoły robocze. Odbywają się również konsultacje ambasadatorów państw Grupy w krajach trzecich w celu wypracowania wspólnej linii postępowania wobec konkretnych zagadnień politycznych, w szczególności w ramach UE.

15 lutego 2021 r., w trakcie prezydencji Polski, Grupa Wyszehradzka świętowała swoje 30-lecie.

www.visegradgroup.eu/pl

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA)

European Free Trade Association – EFTA

Siedziba: Genewa

Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu powstało w 1960 r. Należące do niego kraje tworzą strefę wolnego handlu, na której obszarze wymiana handlowa odbywa się bez opłat celnych i innych ograniczeń. Cła są nadal stosowane w handlu

z krajami trzecimi. Polityka handlowa krajów członkowskich EFTA nie jest koordynowana przez żaden organ ponadnarodowy.

EFTA założyły kraje, które z różnych względów nie znalazły się w założonej wcześniej Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej. Były one zainteresowane gospodarczym zespoleniem Europy, ale w dość luźnej formie. Członkami założycielami były: Austria, Dania, Norwegia, Portugalia, Szwajcaria, Szwecja i Wielka Brytania. W 1961 r. przystąpiła do EFTA Finlandia, w 1970 r. – Islandia, a w 1991 r. – Liechtenstein. W związku z przystąpieniem do EWG EFTA opuścili: Dania, Wielka Brytania, Portugalia, Austria, Finlandia i Szwecja, wobec czego EFTA stała się po 1 stycznia 1995 r. ugrupowaniem czterech państw: Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii.

Organem czuwającym nad realizacją postanowień EFTA jest Rada, składająca się z reprezentantów państw członkowskich. Każdy kraj członkowski ma jeden głos, niezależnie od wielkości i potencjału gospodarczego. Przy podejmowaniu większości decyzji obowiązuje jednomyślność, decyzje mniejszej wagi podejmowane są zwykłą większością głosów. Rada prowadzi negocjacje w sprawie zawierania umów międzynarodowych, przyjmowania nowych członków i tworzenia organów pomocniczych. Sesje Rady odbywają się w Genewie dwa razy w roku.

Poprzez Porozumienie o **Europejskim Obszarze Gospodarczym** (EOG) trzy państwa członkowskie EFTA – Islandia, Norwegia i Liechtenstein – biorą pełny udział w unijnym jednolitym rynku UE. Porozumienie to weszło w życie 1 stycznia 1994 r. i dotyczy swobody przepływu towarów, usług, kapitału i osób. Nie uczestniczą one jednak we Wspólnej Polityce Rolnej, Wspólnej Polityce w zakresie Rybołówstwa oraz we Wspólnej Polityce Handlowej Wspólnoty. Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska została włączona do Umowy o EOG pomiędzy Unią Europejską a krajami EFTA.

Kontakty Komitetu Parlamentarzystów EFTA z parlamentami krajów stowarzyszonych z UE stopniowo wygaszały po

przystąpieniu Austrii, Szwecji i Finlandii do Unii Europejskiej w roku 1995. Obecnie jako forum wielostronnych kontaktów parlamentarnych państw UE z EFTA jest powołana w styczniu 1994 r. parlamentarna komisja wspólna Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), w skład której wchodzi w równej liczbie posłowie do Parlamentu Europejskiego i posłowie do parlamentów Islandii, Norwegii i Liechtensteinu oraz, jako obserwatorzy, parlamentarzyści ze Szwajcarii. Komisja zbiera się dwa razy do roku. W zakres kompetencji delegacji Parlamentu Europejskiego wchodzi również stosunki Parlamentu Europejskiego ze Szwajcarią, z Radą Nordycką, Konferencją Parlamentarzystów Regionu Arktycznego i Konferencją Parlamentarną Morza Bałtyckiego, w których to zgromadzeniach delegacja posiada stałe miejsca. Odpowiada również za stosunki z zachodnimi członkami Rady Nordyckiej (Wyspami Owczymi i Grenlandią). Delegacja Komitetu Parlamentarzystów EFTA złożyła wizytę w Senacie 25 listopada 2021 r.

www.efta.int

Unia dla Śródziemnomorza (UdŚ) *Union for the Mediterranean – UfM*

Siedziba: Barcelona

Członkami powstałej w 2008 r., z inicjatywy prezydenta Francji Nicolasa Sarkozy'ego, Unii dla Śródziemnomorza (UdŚ) są 42 państwa: 27 państw UE oraz 15 państw partnerskich: Albania, Algieria, Bośnia i Hercegowina, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Mauretania, Monako, Czarnogóra, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria (w odpowiedzi na nałożenie przez UE sankcji, Damaszek zawiesił swój udział w pracach UdŚ), Tunezja i Turcja. Liga Państw Arabskich uczestniczy w posiedzeniach UdŚ, Libia ma status obserwatora.

Podstawy prawne Unii dla Śródziemnomorza (UdŚ) stanowią: Deklaracja Paryska ze szczytu w Paryżu (lipiec 2008); Deklaracja Marsylska z konferencji ministrów spraw zagranicznych w Marsylii (listopad 2008) oraz Konkluzje Rady Europejskiej (grudzień 2009).

Celem powołania UdŚ było nadanie nowej dynamiki współpracy w basenie Morza Śródziemnego, poprzez: a) wzmocnienie dialogu politycznego (organizacja szczytów szefów państw i rządów raz na dwa lata); b) położenie nacisku na zasadę współwłasności inicjatywy poprzez ustanowienie północno-południowej współprezydencji; c) utworzenie Sekretariatu (z siedzibą w Barcelonie) oraz d) rozwój współpracy projektowej w sześciu priorytetowych dziedzinach: 1) oczyszczanie Morza Śródziemnego, 2) budowa morskich i lądowych szlaków transportowych, 3) obrona cywilna, 4) alternatywne źródła energii i energia słoneczna, 5) szkolnictwo wyższe i badania, 6) rozwój biznesu.

Nadzór nad inicjatywą sprawują wyżsi urzędnicy ministerialni – koordynatorzy współpracy eurośródziemnomorskiej – z 42 krajów UdŚ, a także współprezydencja, w której skład wchodzi obecnie przedstawiciel Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, sprawujący tzw. prezydencję północną, oraz przedstawiciel państw partnerskich, sprawujący tzw. prezydencję południową.

Sekretarzem generalnym od 2018 r. jest Egipcjanin Nasser Kamel. Do głównych zadań Sekretariatu należy koordynacja współpracy projektowej m.in. poprzez: gromadzenie informacji na temat projektów, ich weryfikację oraz poszukiwanie środków finansowych na ich realizację.

Dialog polityczny prowadzony jest na szczeblu wyższych urzędników (*Senior Officials Meeting* – SOM). Tym samym pozostaje jedyną platformą dialogu i współpracy, w której uczestniczą wszystkie państwa regionu, w tym Izrael i Autonomia Palestyńska. Kontynuowana jest także regularna współpraca parlamentarna oraz na szczeblu regionów. Forum współpracy

parlamentarnej stanowi Zgromadzenie Parlamentarne UdŚ – ZP UdŚ (*UfM Parliamentary Assembly*), które przedstawia stanowisko w najistotniejszych kwestiach regionalnych i wydaje rekomendacje. W praktyce dialog pozostaje zablokowany głównie z powodu konfliktu bliskowschodniego. Kraje arabskie na forum wyższych urzędników zarzucają UE brak adekwatnego zaangażowania w bliskowschodni proces pokojowy, brak rzeczywistej woli uznania Palestyny (vide głosowanie w dniu 30 listopada 2012 r. nad wnioskiem ws. przyznania Palestynie statusu państwa obserwatora w Zgromadzeniu Ogólnym ONZ), niepodjęcie konkretnych działań w celu zapewnienia poszanowania prawa międzynarodowego w sprawie powstrzymania nielegalnego izraelskiego osadnictwa na terenach okupowanych, kontynuację inwestycji UE na terenach okupowanych, akceptację praktyki wywłaszczania rodzin palestyńskich z terenów tradycyjnie przez nie zamieszkiwanych.

W październiku 2014 r. powołano Euro-Śródziemnomorski Uniwersytet w Fezie (EŚUF), który prowadzi działalność dydaktyczną w zakresie nauk humanistycznych i społecznych oraz inżynierii i architektury.

W obliczu pogarszającej się sytuacji bezpieczeństwa w basenie Morza Śródziemnego i koncentracji uwagi partnerów na problemach zwalczania terroryzmu i ekstremizmu oraz przeciwdziałania nielegalnej migracji, w 2015 r. sektorowa współpraca w ramach UdŚ uległa pewnemu spowolnieniu. Nieco dynamiczniej rozwijał się dialog w ramach Forum Zachodniego Śródziemnomorza (tzw. format 5+5 skupiający Algierię, Francję, Włochy, Libię, Malte, Mauretanię, Maroko, Portugalię, Hiszpanię i Tunezję). Szczęólnego znaczenia nabrały inicjatywy dialogu międzyreligijnego i międzykulturowego zorganizowane we współpracy z Fundacją im. Anny Lindh oraz Centrum Dialogu im. Króla Abdallaha.

W kontekście wydarzeń zachodzących w Afryce Płn., kraje arabskie zainteresowane są pogłębioną debatą na temat zasad

i priorytetów nowego podejścia UE do współpracy z krajami Południowego Sąsiedztwa. Tym niemniej wśród państw regionu nie ma jednolitego stanowiska. Egipt sprzeciwia się zasadzie warunkowości (*more-for-more*), podczas gdy np. Maroko czy Tunezja, a ostatnio także coraz bardziej Algieria, gotowe są zaakceptować nową formułę i w pełni korzystać również z dodatkowych zachęt finansowych. Jednocześnie panuje zgoda, że największym wyzwaniem, przed którym stoją państwa partnerskie, jest – obok działań prodemokratycznych – pobudzanie wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych miejsc pracy, jako środki przeciwdziałające podstawowym przyczynom zarówno terroryzmu jak i migracji. Niemniej projekty realizowane w ramach UdŚ powinny przyczyniać się także do ugruntowywania demokratycznych instytucji i państwa prawa, ochrony praw człowieka, swobód obywatelskich czy wolności mediów.

W kontekście trwającej dyskusji na temat roli i miejsca UdŚ należy założyć, że UdŚ powinna stanowić uzupełnienie EPS, a działania podejmowane w ramach obydwu inicjatyw powinny być względem siebie komplementarne. W tym kontekście podkreślany jest szczególny charakter UdŚ, jako jedynej platformy dialogu i współpracy, w której uczestniczą wszystkie państwa regionu, w tym Izrael i Autonomia Palestyńska. W celu wzmocnienia dotyczącego współpracy oraz przyciągnięcia zainteresowania udziałem w realizacji projektów UdŚ, Sekretariat w Barcelonie blisko współpracuje z Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju czy Eurośródziemnomorską Fundacją Dialogu Kultury im. Anny Lindh, a także z państwami Zatoki Perskiej.

Od momentu zainicjowania współpracy w ramach UdŚ Polska aktywnie wspierała tę inicjatywę. Aktywnie uczestniczyliśmy w organizacji prac jej sekretariatu. W następstwie wydarzeń Arabskiej Wiosny stanowisku prezentowanym przez Polskę zarówno na forum UE, jak i wobec państw południowego

sąsiedztwa, wskazywaliśmy, iż dla zapewnienia trwałego, długofalowego efektu zapoczątkowanych przemian politycznych w Północnej Afryce konieczne będzie efektywne przeprowadzenie reform systemu gospodarczo-społecznego, ukierunkowanych na rozwój gospodarczy, tworzenie nowych miejsc pracy oraz aktywizację społeczną.

Priorytetem UE i Polski było wypracowanie nowych mechanizmów wsparcia przemian demokratyzacyjnych i budowy państwa prawa, a także współpracy ze społeczeństwem obywatelskim w państwach Południowego Sąsiedztwa. Z polskiej inicjatywy powołany został Europejski Fundusz na rzecz Demokracji (*European Endowment for Democracy – EED*). Wspieramy także Eurośródziemnomorską Fundację Dialogu Kultur im. Anny Lindh (*Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue Between Cultures – ALF*), która poprzez dobrze rozbudowaną sieć swoich przedstawicieli we wszystkich 42 uczestniczących krajach skutecznie współkształtuje dialog międzykulturowy pomiędzy krajami UE i państwami partnerskimi oraz promuje rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

www.paufm.org

ufmsecretariat.org

KOPENHASKIE WYTYCZNE PARLAMENTARNE*

Wytyczne dotyczące stosunków między rządami i parlamentami w sprawach wspólnotowych (standardy minimum)

Bruksela, 27 stycznia 2003

I. Konwent Europejski i COSAC

Protokół w sprawie roli parlamentów państw członkowskich w Unii Europejskiej, załączony do Traktatu z Amsterdamu stwierdza wyraźnie, że kontrola, którą parlament narodowy sprawuje wobec swego rządu w odniesieniu do spraw wspólnotowych, zależy od systemu konstytucyjnego i praktyki poszczególnych państw członkowskich.

Raport grupy roboczej w sprawie roli parlamentów narodowych (z 22 października 2002 r.), przedstawiony w ramach Konwentu Europejskiego, zawiera zalecenie, by COSAC przygotowała kodeks postępowania lub wytyczne, określające stosunki między rządami i parlamentami w sprawach wspólnotowych. Chodzi o zapewnienie wszystkim parlamentom narodowym możliwości sprawowania kontroli i oddziaływania na politykę wspólnotową swoich rządów. Zgodnie z protokołem w sprawie roli parlamentów narodowych, stopień realizacji tych wytycznych będzie zależał od decyzji każdego parlamentu.

* Tekst przyjęty na XXVIII Konferencji Komisji Wyspecjalizowanych w Sprawach Wspólnotowych (COSAC), opublikowany w: OJ 2003 C 154, s. 1-2. Tłumaczenie nieoficjalne z jęz. angielskiego: Monika Chabowska-Wybieralska.

Wytyczne te, które na posiedzeniu COSAC w Kopenhadze w dniach 16-18 października 2002 r. nazwano „wytycznymi kopenhaskimi”, mają umożliwić kontrolę i gruntowne rozpatrywanie polityki wspólnotowej rządów oraz polityki Wspólnoty w ogóle.

Biorąc powyższe pod uwagę, COSAC postanowiła określić pewne podstawowe zasady (czy też rodzaj standardów minimum), które pomogą zapewnić wszystkim parlamentom narodowym możliwość czynnego uczestnictwa i oddziaływania na politykę Wspólnoty.

W stosunkach pomiędzy rządem i parlamentem istotne są trzy elementy, które pomagają zapewnić parlamentom narodowym wpływ na politykę Wspólnoty.

Te trzy elementy to: ilość i jakość informacji przekazywanych do parlamentu narodowego, terminy wymiany informacji oraz możliwości wykorzystania przez parlament narodowy uzyskanych informacji tak, by wywrzeć wpływ na politykę Wspólnoty.

Uwzględniając powyższe, zaleca się następujące podstawowe zasady:

- parlament narodowy otrzymuje istotne informacje na temat inicjatyw Wspólnoty, zarówno od rządu, jak i od instytucji Wspólnoty, w takim terminie, by móc je rozważyć jeszcze zanim zostaną podjęte decyzje,
- parlament narodowy ma faktyczną możliwość wykorzystania uzyskanych informacji, by wywrzeć wpływ na europejską politykę swego kraju, a w konsekwencji - na wspólne decyzje podejmowane w ramach Wspólnoty,
- parlament narodowy ma możliwość monitorowania decyzji swojego rządu podejmowanych w systemie wspólnotowym.

II. Zalecenia w sprawie ogólnych wytycznych (Kopenhaskie wytyczne parlamentarne)

Kierując się powyższymi podstawowymi zasadami, zaleca się następujące ogólne wytyczne:

1. Rząd państwa członkowskiego, w porozumieniu z instytucjami Wspólnoty, powinien zapewnić, by parlament narodowy otrzymywał wszystkie dokumenty wspólnotowe, dotyczące legislacji i innych inicjatyw Wspólnoty, gdy tylko stają się one dostępne.
2. Rząd powinien przygotować łatwo dostępne, jasno zredagowane materiały na temat legislacji wspólnotowej itp., przeznaczone dla parlamentów narodowych.

Przykłady:

- rząd może regularnie przekazywać do parlamentu narodowego listy bieżących projektów aktów prawnych Wspólnoty, dokumentów przesłuchań, komunikatów itp.,
 - rząd może w określonym terminie opracować dla parlamentu noty wyjaśniające na temat wszelkich istotnych spraw wspólnotowych.
3. Należy zapewnić możliwość odbywania spotkań z ministrami na forum parlamentów narodowych z dużym wyprzedzeniem przed posiedzeniami na szczelbu Wspólnoty. Podczas takich spotkań rząd powinien przedstawiać parlamentowi swoje stanowisko wobec propozycji Wspólnoty.
- Przykłady:
- parlament powinien mieć możliwość zadawania pytań ministrom z dużym wyprzedzeniem przed spotkaniami Rady w celu uzyskania wyjaśnień na temat stanowiska rządu w określonych kwestiach,
 - parlamentarna komisja ds. europejskich, wspólnie z komisją

resortową, powinna mieć możliwość odbywania odpowiedniej liczby spotkań z udziałem ministra, w terminach dostosowanych do spotkań Rady, tak aby parlament mógł rozpatrzyć w sposób rzeczowy tematykę spotkań Rady.

4. Rząd powinien z dużym wyprzedzeniem informować parlament narodowy o decyzjach, które mają zapasć na szczeblu UE, jak również o propozycjach rządowych dotyczących tych decyzji. Dotyczy to zwykłych spotkań Rady, szczytów oraz konferencji międzyrządowych. Parlamenti narodowe powinny być również informowane o podjętych decyzjach. Przykłady:
 - rząd może przysyłać porządki przyszłych spotkań Rady wraz z odpowiednimi informacjami o dokumentach legislacyjnych Wspólnoty,
 - rząd ma obowiązek przysyłać protokoły z posiedzeń Rady wkrótce po posiedzeniach.
5. Jeśli chodzi o wsparcie administracyjne parlamentów narodowych, to do obowiązków parlamentu narodowego należy zastosowanie powyższych wytycznych z jak największym pożytkiem m.in. poprzez wzmocnienie swego zaplecza administracyjnego i eksperckiego w sprawach UE oraz dostosowanie tego wsparcia do faktycznych potrzeb parlamentu.

III. Publikacja

Proponuje się opublikować powyższe wytyczne, które nie są prawnie wiążące, w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, w serii C1*, która zawiera komunikaty oraz informacje o charakterze niewiążącym.

* Patrz „Nota dotycząca nowych zasad głosowania COSAC” w odniesieniu do publikowania tekstów COSAC w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, seria C.

Wytyczne w sprawie współpracy międzyparlamentarnej w UE

Przewodniczący parlamentów narodowych państw członkowskich UE oraz Przewodniczący Parlamentu Europejskiego, zebrani na Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej, mając na uwadze przepisy art. 10 ust. 2 i 12 Traktatu o Unii Europejskiej, przyjęli niniejsze wytyczne w celu udokumentowania naszego wspólnego stanowiska w sprawie form i praktyki współpracy międzyparlamentarnej w Unii Europejskiej, zestawienia podstaw prawnych takiej współpracy, a tym samym promowania wkładu parlamentów narodowych w prawidłowe funkcjonowanie Unii, zgodnie z art. 9 Protokołu w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej.

1. Cele i zakres współpracy międzyparlamentarnej

Podstawowe cele współpracy międzyparlamentarnej w Unii Europejskiej obejmują:

- a) promowanie wymiany informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim w celu wzmocnienia parlamentarnej kontroli, wpływu i badań na wszystkich szczeblach;
- b) zapewnienie efektywnego wykonywania kompetencji parlamentarnych w sprawach UE, w szczególności w dziedzinie monitorowania [stosowania] zasad pomocniczości i proporcjonalności;
- c) promowanie współpracy z parlamentami państw trzecich.

2. Ramy

Współpraca międzyparlamentarna w Unii Europejskiej odbywa się w ramach spotkań międzyparlamentarnych: stałych, cyklicznych i ad hoc. Współpraca ta jest regulowana przez traktat, prawo wtórne UE lub wspólne porozumienie Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych. Ramy określają struktury wsparcia ustanawiane wspólnie przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe.

2.1 Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej

Konferencja Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej („Konferencja Speakerów UE”, „KPPUE”) stanowi forum wymiany opinii, informacji i doświadczeń między przewodniczącymi parlamentów narodowych w UE i przewodniczącym Parlamentu Europejskiego. Tematyka konferencji jest związana z rolą parlamentów i organizacją funkcji parlamentarnych. KPPUE promuje także działalność badawczą oraz wspólne działania w odniesieniu do form i instrumentów współpracy międzyparlamentarnej. Konferencja, zgodnie z jej Zasadami podstawowymi, nadzoruje koordynację działalności międzyparlamentarnej w ramach UE.

Dokumenty:

Zasady podstawowe Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE, Sztokholm, 15 maja 2010

2.2 COSAC – Konferencja Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej

COSAC to konferencja, o której mowa w art. 10 Protokołu w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, stanowiącego załącznik do Traktatu UE. COSAC może przedkła-

dać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozważę Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji. Ponadto COSAC może wspierać wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim, w tym między ich wyspecjalizowanymi komisjami. Uwagi przedłożone przez konferencję nie wiążą parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowiska.

Dokumenty:

Protokół [nr 1] w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, Dz.U. UE 2016 C 202, s. 201

Regulamin Konferencji Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej, Dz.U. UE 2011 C 229, s. 1

2.3 Konferencja Międzyparlamentarna ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (KM WPZiB/WPBiO)

KM WPZiB/WPBiO debatuje nad kwestiami wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Konferencja zapewnia ramy wymiany informacji i najlepszych praktyk w dziedzinie unijnej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), w celu umożliwienia parlamentom narodowym i Parlamentowi Europejskiemu dostępu do pełnych informacji w toku wykonywania ich zadań w tym obszarze polityki.

Dokumenty:

Regulamin Konferencji Międzyparlamentarnej ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, przyjęty na Cyprze, wrzesień 2012, zmieniony w Rzymie, listopad 2014

2.4 Konferencja Międzyparlamentarna ds. Stabilności, Koordynacji i Zarządzania Gospodarczego w Unii Europejskiej (KM SKZG)

KM SKZG zapewnia ramy debaty i wymiany informacji oraz najlepszych praktyk w zakresie wdrażania przepisów Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej (pakt fiskalny). Jej celem jest wzmocnienie współpracy między parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim oraz udział w zapewnianiu demokratycznej rozliczalności w zakresie zarządzania gospodarczego i polityki budżetowej w UE, w szczególności w UGW.

Dokumenty:

Traktat o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej.

Regulamin Konferencji Międzyparlamentarnej ds. Stabilności, Koordynacji i Zarządzania Gospodarczego w Unii Europejskiej, Luksemburg, 15 listopada 2015

2.5 Grupa ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej Europolu (GWKP)

GWKP została utworzona na podstawie art. 88 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) z myślą o wspólnej kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe, w celu zapewnienia rozliczalności i transparentności Europolu. GWKP monitoruje działania Europolu służące realizacji jego zadań, w tym wpływ tych działań na podstawowe prawa i wolności osób fizycznych. Przysługujące GWKP prawo do informacji i prawo do bycia konsultowanym są uregulowane w art. 51 rozporządzenia w sprawie Europolu. Przedstawiciel GWKP może uczestniczyć w spotkaniach zarządu Europolu jako obserwator bez prawa głosu.

Dokumenty:

Art. 88 Traktatu o funkcjonowaniu UE - Europol

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 z dnia 11 maja 2016 w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol) [...] , Dz.U. UE 2016 L 135, s. 53

Regulamin Grupy ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej Euro polu, przyjęty w Sofii, marzec 2018, zmieniony w Brukseli, wrzesień 2019

2.6 Międzyparlamentarne Spotkanie Komisji w sprawie wspólnej oceny działalności Eurojustu

Międzyparlamentarne Spotkanie Komisji w sprawie wspólnej oceny działalności Eurojustu przez Parlament Europejski i parlamenty narodowe (MSK ws. Eurojustu) zostało utworzone na mocy art. 67 Regulaminu Eurojustu, zgodnie z art. 85 TFUE. Raz do roku przewodniczący Eurojustu występuje przed Międzyparlamentarnym Spotkaniem Komisji, aby omówić dotychczasowe działania Eurojustu oraz przedstawić roczny raport lub inne kluczowe dokumenty Eurojustu.

Dokumenty:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018 /1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) oraz zastąpienia i uchylecia decyzji Rady 2002/187 /WSiSW , Dz.U. UE. 2018 L 295, s. 138

2.7 Grupa ds. Wspólnej Kontroli Parlamentarnej nad Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej

Parlament Europejski i Rada przyjęły rozporządzenie w sprawie Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej

nej w dniu 13 listopada 2019. W art. 112 tego rozporządzenia przewidziano, że Parlament Europejski i parlamenty narodowe mogą współpracować w ramach postanowień art. 9 Protokołu nr 1 w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej załączonego do TUE i TFUE.

Dokument:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dn. 13 listopada 2019 w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej [...], Dz.U. UE 2019 L 295, s.1

2.8 Inne spotkania międzyparlamentarne

Parlament państwa członkowskiego, które sprawuje rotacyjną prezydencję Rady UE, oraz Parlament Europejski mogą organizować spotkania lub konferencje międzyparlamentarne na tematy stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania. Mogą one przyjmować rozmaite formaty, takie jak wspólne spotkania parlamentarne, wspólne spotkania komisji czy międzyparlamentarne spotkania komisji, organizowane przez Parlament Europejski.

Organizując te spotkania, organ zwołujący dba o ich skoordynowanie z kalendarzem stałych spotkań międzyparlamentarnych, tak aby uniknąć nakładania się i powielania działań.

3. Struktury wsparcia

3.1 Spotkanie sekretarzy generalnych parlamentów UE

Sekretarze generalni lub inni wyznaczeni urzędnicy zwołują regularne spotkania w celu opracowania agendy i debat Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej oraz w celu rozstrzygnięcia wszelkich innych kwestii, które mogą być konieczne. Spotkania sekretarzy generalnych są

przygotowywane i prowadzone przez sekretarza generalnego lub innych wyznaczonych urzędników parlamentu, który sprawuje prezydencję Konferencji Przewodniczących Parlamentów, po przeprowadzeniu konsultacji z poprzednią i następną prezydencją.

Rola spotkań sekretarzy generalnych jest uregulowana w art. 8 Zasad Podstawowych Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej, Sztokholm (powyżej)

3.2 Przedstawiciele parlamentów narodowych przy UE

Przedstawiciele parlamentów narodowych i urzędnicy łącznikowi wnoszą wkład we współpracę międzyparlamentarną poprzez ułatwianie regularnej wymiany informacji między poszczególnymi parlamentami narodowymi oraz między parlamentami narodowymi a instytucjami europejskimi.

3.3 IPEX

IPEX (Międzyparlamentarna Wymiana Informacji w sprawach UE) to publicznie dostępna platforma i sieć wymiany informacji między parlamentami narodowymi i Parlamentem Europejskim. IPEX jest wspólnym przedsięwzięciem. Jego baza danych zawiera projekty legislacyjne, dokumenty konsultacyjne i informacyjne przekazywane przez Komisję Europejską oraz informacje dotyczące badania dokumentów UE wprowadzane przez parlamenty narodowe, w tym w ramach procedury pomocniczości i w dialogu politycznym z Komisją Europejską. IPEX zapewnia hosting stron internetowych i służy jako „pamięć instytucjonalna” stałych konferencji międzyparlamentarnych UE. IPEX zawiera kalendarz spotkań i wydarzeń międzyparlamentarnych w Unii Europejskiej.

Dokumenty:

Wytyczne IPEX, zatwierdzone na spotkaniu sekretarzy generalnych, Rzym, 13 marca 2015

3.4 Europejskie Centrum Badań i Dokumentacji Parlamentarnej

Europejskie Centrum Badań i Dokumentacji Parlamentarnej (ECPRD) jest prowadzone przez Parlament Europejski, Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy oraz parlamenty narodowe państw członkowskich UE i Rady Europy. ECPRD zapewnia sieć, za pośrednictwem której są rozpatrywane wnioski parlamentów o udzielenie informacji dotyczących, między innymi, doświadczenia prawodawczego i praktyk parlamentarnych. SeminaRIA organizowane przez parlamenty należące do ECPRD umożliwiają uczestnikom reprezentującym parlamenty członkowskie wymianę doświadczeń i praktyk.

Dokumenty:

Statutes of the ECPRD

ⁱ Art. 10 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

Obywatele są bezpośrednio reprezentowani na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim.

Państwa Członkowskie są reprezentowane w Radzie Europejskiej przez swoich szefów państw lub rządów, a w Radzie przez swoje rządy; szefowie państw lub rządów i rządy odpowiadają demokratycznie przed parlamentami narodowymi albo przed swoimi obywatelami.

Art. 12 Traktatu o Unii Europejskiej.

Parlamenty narodowe aktywnie przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania Unii:

(a) otrzymując od instytucji Unii informacje oraz projekty aktów ustawodawczych Unii zgodnie z Protokołem

w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej;

- (b) czuwając nad poszanowaniem zasady pomocniczości zgodnie z procedurami przewidzianymi w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności;
- (c) uczestnicząc, w ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w mechanizmach oceniających wykonanie polityk Unii w tej dziedzinie, zgodnie z artykułem 70 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz włączając się w polityczną kontrolę Europolu i ocenę działalności Eurojustu, zgodnie z artykułami 88 i 85 tego Traktatu;
- (d) uczestnicząc w procedurach zmiany Traktatów, zgodnie z artykułem 48 niniejszego Traktatu;
- (e) otrzymując informacje na temat wniosków o przystąpienie do Unii, zgodnie z artykułem 49 niniejszego Traktatu;
- (f) uczestnicząc we współpracy międzyparlamentarnej między parlamentami narodowymi i z Parlamentem Europejskim, zgodnie z Protokołem w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej.

USTAWA
z dnia 8 października 2010 r.
o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem
w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej
Polskiej w Unii Europejskiej
(Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1395 z dnia 12 listopada 2010 r.)

Rozdział 1
Przepisy ogólne

- Art. 1. Ustawa określa zasady współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.
- Art. 2. Rada Ministrów ma obowiązek współpracy z Sejmem i Senatem w sprawach, o których mowa w art. 1.
- Art. 3. 1. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Senatowi, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informację o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej.
2. Na żądanie Sejmu, Senatu, organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu Rada Ministrów przedstawia odpowiednio Sejmowi, Senatowi, organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu lub organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu informację o sprawie związanej z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Rozdział 2

Współpraca w zakresie stanowienia prawa Unii Europejskiej

- Art. 4. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, dokumenty Unii Europejskiej podlegające konsultacjom z państwami członkowskimi, z wyłączeniem dokumentów przekazywanych Sejmowi i Senatowi bezpośrednio przez Parlament Europejski, Radę oraz Komisję Europejską.
2. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, oceny dokumentów, o których mowa w ust. 1, sformułowane przez właściwe instytucje lub organy Unii Europejskiej.
- Art. 5. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, plany pracy Rady oraz oceny rocznych planów legislacyjnych Komisji Europejskiej sporządzone przez Parlament Europejski i Radę.
- Art. 6. Rada Ministrów niezwłocznie przekazuje Sejmowi i Senatowi informację o stanowisku innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego, zajęтым w trybie, o którym mowa w:
- 1) art. 3 ust. 2 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,
 - 2) art. 1 albo art. 4 decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od 1 kwietnia 2017 r.,
 - 3) art. 48 akapit drugi zdanie pierwsze, art. 82 ust. 3 zdanie pierwsze lub art. 83 ust. 3 zdanie pierwsze Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

- oraz przedłożone uzasadnienie tego stanowiska.
- Art. 7. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych projektów.
2. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, projekty aktów Unii Europejskiej przyjmowanych na podstawie art. 352 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie tych projektów aktów Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych projektów.
3. Do projektu stanowiska, o którym mowa w ust. 1 i 2, Rada Ministrów dołącza:
- 1) uzasadnienie obejmujące ocenę przewidywanych skutków prawnych aktu ustawodawczego Unii Europejskiej dla polskiego systemu prawa oraz skutków społecznych, gospodarczych i finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) informację o rodzaju procedury stanowienia prawa dotyczącej przyjmowania aktu ustawodawczego Unii Europejskiej, określonej w przepisach Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz o trybie głosowania w Radzie;
 - 3) informację w sprawie zgodności projektu aktu ustawodawczego Unii Europejskiej z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

4. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o projekcie aktu Unii Europejskiej, o którym mowa w ust. 1 i 2, w terminie 49 dni od dnia przekazania odpowiednio Sejmowi lub Senatowi projektu tego aktu.
 5. Jeżeli termin na wyrażenie opinii określony przez Komisję Europejską dla państw członkowskich jest krótszy niż 56 dni, Rada Ministrów przedstawia projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w terminie odpowiadającym 1/4 czasu określonego przez Komisję Europejską.
 6. Niewyrażenie opinii w terminach, o których mowa w ust. 4 lub 5, uważa się za niezgłoszenie uwag do projektu.
- Art. 8. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu, projekty aktów prawnych Unii Europejskiej innych niż akty, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2. Na żądanie organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania żądania, Rada Ministrów przedstawia projekty stanowisk Rzeczypospolitej Polskiej do tych aktów.
2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o projekcie aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia przekazania odpowiednio Sejmowi lub Senatowi projektu stanowiska do tego aktu. Art. 7 ust. 3 i 6 stosuje się odpowiednio.
 3. W przypadku gdy stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej nie uwzględnia opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu lub opinii orga-

nu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiciel Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu lub organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu przyczyny rozbieżności.

Art. 9. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi, niezwłocznie po ich otrzymaniu:

- 1) projekty umów międzynarodowych, których stroną mają być Unia Europejska lub Europejska Wspólnota Energii Atomowej;
- 2) projekty decyzji przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie;
- 3) projekty aktów Unii Europejskiej niemających mocy prawnej, w szczególności propozycje wytycznych przyjmowanych w sferze unii gospodarczej i pieniężnej oraz w sferze zatrudnienia;
- 4) akty Unii Europejskiej mające znaczenie dla wykładni lub stosowania prawa Unii Europejskiej.

Art. 10. 1. Rada Ministrów przekazuje Sejmowi i Senatowi na piśmie informacje o przebiegu procedur stanowienia prawa Unii Europejskiej oraz o stanowiskach Rzeczypospolitej Polskiej zajmowanych w trakcie tych procedur.

2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu i organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu mogą wyrazić opinie o stanowiskach, o których mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia przekazania tych stanowisk.

Art. 11. 1. Przed rozpatrzeniem w Radzie projektu aktu ustawodawczego Unii Europejskiej albo projektu aktu prawnego Unii Europejskiej przyjmowanego na podstawie art. 352 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu

Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację o stanowisku Rzeczypospolitej Polskiej, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie.

2. Do informacji, o której mowa w ust. 1, Rada Ministrów dołącza uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej, a także ocenę przewidywanych skutków aktu prawnego Unii Europejskiej dla polskiego systemu prawa oraz skutków społecznych, gospodarczych i finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Z uwagi na organizację pracy organów Unii Europejskiej, z wyjątkiem spraw, w których Rada stanowi jednomyślnie, oraz spraw, które pociągają za sobą znaczne obciążenia dla budżetu państwa, Rada Ministrów może zająć stanowisko bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w ust. 1. W takim przypadku przedstawiciel Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie przedstawić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu i organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu zajęte stanowisko oraz wyjaśnić przyczyny, dla których nie zasięgnięto opinii.

Art. 12. 1. Przed przedstawieniem w Radzie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w trybie art. 3 ust. 2 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, art. 1 albo art. 4 decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od 1 kwietnia 2017 r. oraz w sprawie projektu

aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 82 ust. 2 lit. d lub art. 83 ust. 1 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację zawierającą uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przed przedstawieniem w Radzie Europejskiej stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 86 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Ministrów zasięga opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu i opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Senatu, przedstawiając na piśmie informację zawierającą uzasadnienie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Z uwagi na organizację pracy organów Unii Europejskiej, Rada Ministrów może przedstawić stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w ust. 1 lub 2. W takim przypadku przedstawiciel Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie przedstawić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu i organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu zajęte stanowisko oraz wyjaśnić przyczyny, dla których nie zasięgnięto opinii.

Art. 13. 1. Jeżeli organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu wydał opinię w sprawie, o której mowa w art. 7 ust. 4, art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 1 lub art. 12 ust. 1 i 2, powinna ona stanowić podstawę stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W przypadku gdy stanowisko, o którym mowa w ust. 1, nie uwzględnia opinii organu właściwego

na podstawie regulaminu Sejmu, członek Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu przyczyny rozbieżności.

- Art. 14. 1. Decyzję w sprawie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 2 lub art. 48 ust. 7 Traktatu o Unii Europejskiej, lub w art. 312 ust. 2 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, lub w Protokole (nr 9) w sprawie decyzji Rady odnoszącej się do wykonania art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. i od kwietnia 2017 r. dołączonym do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, podejmuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, za zgodą wyrażoną w ustawie.
2. Wniosek Rady Ministrów, o którym mowa w ust. 1, określa, że przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie Europejskiej jest obowiązany:
 - 1) opowiedzieć się za przyjęciem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej albo
 - 2) wstrzymać się od głosu.
 3. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.
 4. Przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej opowiada się za odrzuceniem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie podjął decyzji, o której mowa w ust. 1.

- Art. 15. 1. Decyzję w sprawie stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 81 ust. 3, art. 153 ust. 2 akapit czwarty, art. 192 ust. 2 akapit drugi, art. 333 ust. 1 lub art. 333 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, podejmuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, za zgodą wyrażoną w ustawie.
2. Wniosek Rady Ministrów, o którym mowa w ust. 1, określa, że przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej w Radzie jest obowiązany:
 - 1) opowiedzieć się za przyjęciem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej albo
 - 2) wstrzymać się od głosu.
 3. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.
 4. Przedstawiciel Rzeczypospolitej Polskiej opowiada się za odrzuceniem projektu aktu prawnego Unii Europejskiej, jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie podjął decyzji, o której mowa w ust. 1.
- Art. 16. 1. Przed podjęciem przez Radę Europejską decyzji o niezwoływaniu konwentu, o którym mowa w art. 48 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, Prezes Rady Ministrów zasięga opinii Sejmu i Senatu.
2. Jeżeli Sejm wydał opinię w sprawie, o której mowa w ust. 1, powinna ona stanowić podstawę stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej.
 3. W przypadku gdy stanowisko, o którym mowa w ust. 2, nie uwzględnia opinii Sejmu, Prezes Rady Ministrów ma obowiązek niezwłocznie wyjaśnić Sejmowi przyczyny rozbieżności.

Rozdział 3

Współpraca w zakresie wnoszenia przez Sejm i Senat skarg do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- Art. 17. 1. W przypadku otrzymania przez Prezesa Rady Ministrów przesłanej przez Marszałka Sejmu uchwały Sejmu lub przesłanej przez Marszałka Senatu uchwały Senatu w sprawie wniesienia do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej skargi w sprawie naruszenia przez akt ustawodawczy Unii Europejskiej zasady pomocniczości, o której mowa w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, wraz ze skargą, Prezes Rady Ministrów, niezwłocznie, z zachowaniem terminów wynikających z prawa Unii Europejskiej, wnosi skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
2. Do uchwały, o której mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu lub Marszałek Senatu załącza dokument potwierdzający udzielenie pełnomocnictwa do reprezentowania odpowiednio Sejmu lub Senatu w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie skargi. Prezes Rady Ministrów dołącza ten dokument do skargi wnoszonej do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
 3. O cofnięciu skargi mogą zdecydować odpowiednio Sejm lub Senat.

Rozdział 4

Współpraca w zakresie tworzenia prawa polskiego wykonującego prawo Unii Europejskiej

- Art. 18. 1. Rada Ministrów wnosi do Sejmu projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej nie później

- niż na 3 miesiące przed upływem terminu wykonania wynikającego z prawa Unii Europejskiej.
2. Jeżeli termin wykonania, o którym mowa w ust. 1, przekracza 6 miesięcy, Rada Ministrów wnosi do Sejmu projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej nie później niż na 5 miesięcy przed upływem tego terminu.
 3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmu, może wnieść projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej bez zachowania terminów, o których mowa w ust. 1 lub 2.
 4. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Senatowi, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informację o pracach legislacyjnych związanych z wykonywaniem aktów prawa Unii Europejskiej, których termin wykonania upłynął lub upływa w ciągu 3 miesięcy od dnia przedstawienia informacji.

Rozdział 5

Współpraca w zakresie opiniowania kandydatów na niektóre stanowiska w Unii Europejskiej

- Art. 19. Opiniowaniu przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu podlegają kandydatury na stanowiska:
- 1) członka Komisji Europejskiej;
 - 2) członka Trybunału Obrachunkowego;
 - 3) sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
 - 4) rzecznika generalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;

- 5) członka Komitetu Ekonomiczno-Społecznego;
- 6) członka Komitetu Regionów;
- 7) dyrektora w Europejskim Banku Inwestycyjnym;
- 8) Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej.

- Art. 20. 1. Rada Ministrów przedkłada propozycje kandydatur na stanowiska, o których mowa w art. 19, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej.
2. Organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu może wyrazić opinię w terminie 21 dni od dnia przedłożenia przez Radę Ministrów propozycji kandydatur.
 3. Rada Ministrów nie może desygnować kandydatów na stanowiska, o których mowa w art. 19, przed upływem terminu na wyrażenie opinii przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu, chyba że opinia w tej sprawie została wyrażona wcześniej.
 4. W przypadku nieuwzględnienia opinii, o której mowa w ust. 2, Rada Ministrów przekazuje organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu informację o desygnowaniu kandydata, którego dotyczyła opinia, wraz z wyjaśnieniem przyczyn nieuwzględnienia opinii.

Rozdział 6

Współpraca w związku ze sprawowaniem przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady

- Art. 21. 1. Nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów pre-

zydencji składów Rady, Rada Ministrów przedstawia organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu oraz organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu informację o swoich priorytetach w tym zakresie.

2. W okresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady przedstawiciel Rady Ministrów co miesiąc informuje organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu oraz organ właściwy na podstawie regulaminu Senatu o przebiegu sprawowania prezydencji.
3. Do informacji, o której mowa w art. 3 ust. 1, dotyczącej okresu sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady Rada Ministrów dołącza ocenę realizacji priorytetów, o których mowa w ust. 1.

Art. 22. W okresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady informacje, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz art. 11 ust. 1, nie obejmują spraw związanych ze sprawowaniem prezydencji składów Rady.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

Art. 23. W ustawie z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1824) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Ratyfikacji podlegają akty prawne Unii Europejskiej, o których mowa w art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 25,

art. 218 ust. 8 akapit drugi zdanie drugie, art. 223 ust. 1, art. 262 lub art. 311 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.”;

2) w art. 14 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Minister kierujący działem administracji rządowej właściwy do spraw, których dotyczy akt prawny Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 12 ust. 2a, po uzgodnieniu z zainteresowanymi ministrami, składa Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, wniosek o ratyfikację tego aktu prawnego.”;

3) w art. 15 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Do uchwały o przedłożeniu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji aktu prawnego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 12 ust. 2a, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1–4.”;

4) w art. 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do wypowiedzenia umowy międzynarodowej ratyfikowanej za zgodą, o której mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie, z zastrzeżeniem art. 22a.”;

5) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. 1. Do wystąpienia z Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 14 i art. 15 ust. 1 i 2.

2. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej projektu decyzji o wy-

stąpieniu z Unii Europejskiej jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.

3. Decyzję o wystąpieniu z Unii Europejskiej ogłasza się w Dzienniku Ustaw.
4. Prezes Rady Ministrów notyfikuje Radzie Europejskiej decyzję o wystąpieniu z Unii Europejskiej.
5. Zgodę na przedłużenie okresu, o którym mowa w art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, wyraża Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów.
6. Przedłożenie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku dotyczącego przedłużenia okresu, o którym mowa w art. 50 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, jest dokonywane po uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.”

Art. 24. Traci moc ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 52, poz. 515 oraz z 2005 r. Nr 11, poz. 89 i Nr 160, poz. 1342).

Art. 25. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

USTAWA
z dnia 28 lipca 2023 r.
o zmianie ustawy o współpracy Rady Ministrów
z Sejmem i Senatem w sprawach związanych
z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej
w Unii Europejskiej oraz ustawy o Komitecie
do Spraw Europejskich

Art. 1. W ustawie z dnia 8 października 2010 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 1395) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w tytule ustawy ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie:
„o współpracy Rady Ministrów z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej”;
- 2) w art. 1 po wyrazach „współpracy Rady Ministrów z” dodaje się wyrazy „Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej oraz”;
- 3) w art. 2 po wyrazach „obowiązek współpracy z” dodaje się wyrazy „Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej oraz”;
- 4) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:
„Art. 4a. 1. Rada Ministrów przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie po ich otrzymaniu, dokumenty Unii Europejskiej podlegające konsultacjom z państwa-

- mi członkowskimi w związku z posiedzeniem Rady Europejskiej lub posiedzeniem międzynarodowym z udziałem Unii Europejskiej.
2. Rada Ministrów przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie po ich otrzymaniu, oceny dokumentów, o których mowa w ust. 1, sformułowane przez właściwe instytucje lub organy Unii Europejskiej.
 3. Rada Ministrów niezwłocznie przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej, jakie ma zostać przedstawione w Radzie Europejskiej lub w związku z posiedzeniem międzynarodowym z udziałem Unii Europejskiej.
 4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może przedstawić Radzie Ministrów swoje stanowisko do dokumentów, o których mowa w ust. 1, lub do projektu stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 3.
 5. W przypadku przedstawienia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stanowiska, o którym mowa w ust. 4, przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bierze udział w posiedzeniu Rady Ministrów, na którym ma zostać rozpatrzone stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 3.”;
- 5) tytuł rozdziału 5 otrzymuje brzmienie:
„Współpraca w zakresie wyłaniania kandydatów na niektóre stanowiska w Unii Europejskiej”;

- 6) w rozdziale 5 dodaje się art. 18a w brzmieniu:
- „Art. 18a. 1. Biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej, Rada Ministrów przedkłada Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej propozycje kandydatur na stanowiska:
- 1) członka Komisji Europejskiej;
 - 2) członka Trybunału Obrachunkowego;
 - 3) sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
 - 4) rzecznika generalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
 - 5) członka Komitetu Ekonomiczno-Społecznego;
 - 6) członka Komitetu Regionów;
 - 7) dyrektora w Europejskim Banku Inwestycyjnym.
2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyraża zgodę albo odmawia zgody na desygnowanie kandydatów na stanowiska, o których mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia przedłożenia przez Radę Ministrów propozycji kandydatur.”;
- 7) art. 19 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 19. Kandydatury na stanowiska, o których mowa w art. 18a ust. 1, oraz na stanowisko Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej podlegają opiniowaniu przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu.”;

- 8) w art. 20:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1. Rada Ministrów przedkłada organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu uzgodnione z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej propozycje kandydatur na stanowiska, o których mowa w art. 18a ust. 1, lub na stanowisko Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę terminy wynikające z prawa Unii Europejskiej.”
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
 - „3. Rada Ministrów nie może desygnować kandydatów na stanowiska, o których mowa w art. 18a ust. 1, lub na stanowisko Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej przed upływem terminu na wyrażenie opinii przez organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu, chyba że opinia w tej sprawie została wyrażona wcześniej.”;
- 9) w rozdziale 6 dodaje się art. 20a i art. 20b w brzmieniu:
- „Art. 20a. 1. Rada Ministrów w porozumieniu z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej ustala priorytety w zakresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady.
 - 2. Nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady, Rada Ministrów przedstawia organowi właściwemu na podstawie regulaminu Sejmu oraz organowi właściwemu na podstawie regulaminu Senatu informację o priorytetach, o których mowa w ust. 1.

Art. 20b. W okresie sprawowania przez przedstawicieli Rady Ministrów prezydencji składów Rady, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej bierze udział w posiedzeniach Rady Europejskiej oraz w posiedzeniach międzynarodowych z udziałem Unii Europejskiej, na których przewidziana jest obecność szefów państw lub rządów państw członkowskich.”;

10) w art. 21:

a) uchyla się ust. 1,

b) w ust. 3 wyrazy „o których mowa w ust. 1” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 20a ust. 1”.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Komitecie do Spraw Europejskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 2084) w art. 3 w ust. 1 w pkt 1 w lit. i po wyrazach „współpracy Rady Ministrów z” dodaje się wyrazy „Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej oraz”.

Art. 3. W sprawach wyłaniania kandydatur na stanowiska, o których mowa w art. 19 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

